

5068
VINERI 17 NOIEMBRIE 2000 • ANUL III [L] NR. 46

FOAIA românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

*O familie care de patru generații
păstrează dansul și muzica din Micherechi*

De ce se teme Autogovernarea pe Țară?

O zi la Cluj-Napoca

CALENDAR ORTODOX

- 20 noiembrie, luni – † Înaintea praznuirea Intrării în Biserică a Maicii Domnului; (†) Sf. Mc. Dasie; Cuv. Grigorie Decapolitul
21 noiembrie, marți – (†) Intrarea în Biserică a Maicii Domnului (Dezlegare la pește)
22 noiembrie, miercuri – Sf. Ap. Filip, Onisim, Arhip și Apfia; Sf. Mc. Cecilia
23 noiembrie, joi – Sf. Ierarhi Grigorie și Amfilohie; † Cuv. Antonie de la lezerul-Vâlcea
24 noiembrie, vineri – Sf. Mc. Clement, episcopul Romei și Petru al Alexandriei
25 noiembrie, sâmbătă – Sf. Mari Mc. Ecaterina și Mercurie (Odovania Praznicului Intrării în Biserică a Maicii Domnului)
26 noiembrie, duminică – Cuv. Alipie Stălpnicul și Stelian Paflagonul Duminica a XXX-a după Rusalii (Dregătorul bogat-Păzirea poruncilor); Ap. Col. III, 12-16; Ev. Luca XVIII, 18-27; Glas 6; Voscr. 1

AGENDĂ

20 noiembrie

1907 – s-a născut la Sebiș, jud. Arad, *Mihai Beniuc*. În 1928 a absolvit liceul „Moise Nicoară” din Arad (în a cărui revistă „Laboremus”, debutează la vârsta de 19 ani).

1912 – s-a născut politicianul *Otto Habsburg*. Este fiul ultimului rege maghiar, Carol IV., emigrând în străinătate încă de mic copil. Este președintele Uniunii Paneuropene și reprezentant al Parlamentului Europei.

22 noiembrie

1877 – s-a născut, la Érmindszent, poetul *Ady Endre*. Primul lui traducător a fost Octavian Goga. I-au apărut foarte multe traduceri în limba română.

1963 – *John Fitzgerald Kennedy*, al 35-lea președinte al Statelor Unite ale Americii, a fost asasinat la Dallas.

23 noiembrie

1997 – *România și Ungaria* au fost admise în Consiliul Uniunii Europene ca membre cu drepturi și obligații depline în domeniul educației, instruirii și tineretului.

24 noiembrie

1821 – s-a născut, la Timișoara, *Gheorghe Ioanovici*, fiul macedoneanului Pavel Ioanovici, proprietar și negustor cu renume în Timișoara. În anii revoluției de la 1848–49 devine fruntaș al românilor din Banat. După instalarea regimului constituțional, între 1865 și 1881 este deputat al circumscripției Bocșa în parlamentul de la Pesta. Din 1867 a fost membru al „comisiei de împăciuire”. Ministrul de culte, baronul Eötvös József l-a numit secretar de stat, această slujbă îndeplinind-o între 1866–1871. A condus secția bisericilor greco-orientale sârbe și române. Ioanovici și-a câștigat merite pe terenul filologiei maghiare, merite care i-au deschis drumul spre Academia Maghiară, unde din anul 1867 a fost membru corespondent, iar în 1883 a fost ales membru onorific. Gh. Ioanovici a fost prieten bun cu *Emanuil Gojdu*, acesta l-a numit executor testamentului său.

1927 – s-a stins din viață *I. C. Brătianu*, unul din făuritorii României Mari.

25 noiembrie

1863 – s-a născut savantul, medicul și bacteriologul *Ion Cantacuzino*.

26 noiembrie

1826 – s-a născut, în comuna bihoreană Aulseu, *Alexandru Roman*, care a fost ctitorul celei mai vechi catedre universitare românești (din Pesta) și un mare luptător al Bihorului.

1912 – s-a născut *Eugen Ionescu* (Eugene Ionesco), dramaturg francez de origine română.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

La Ziua Mileniului din Giula

S-a apreciat rolul minorităților

În orașul Giula, Ziua Mileniului s-a sărbătorit tocmai la 7 noiembrie, în ziua de naștere a lui *Erkel Ferenc*, marele compozitor maghiar, întemeietor al operei naționale, fiu al orașului. Sărbătoarea orașului a fost organizată în sala festivă a Primăriei, unde secretarul de stat

dr. *Hende Csaba* a predat primarului *Dancs László* steagul milenar. În continuare, oaspetele de onoare dr. *Hende* a rostit o cuvântare frumos concepută, apreciind în cuvinte alese rolul minorităților conlocuitoare – inclusiv al românilor – în istoricul orașului. După această

ședință solemnă, la Centrul Cultural *Erkel Ferenc* al orașului a urmat un spectacol festiv, la care și-a dat concursul orchestra simfonică a Filarmonicii din Debrețin, care a interpretat capodopere din lucrările compozitorului *Erkel*.

Șt. O.

În atenția cetățenilor români, care trăiesc în Ungaria

Pentru cetățenii români cu domiciliul în străinătate se organizează și în Ungaria secții de votare. Voturile pentru alegerile parlamentare și prezidențiale vor putea fi depuse în șase locuri: 2 la Budapesta (Ambasada Română, str. Thököly nr 72, și Centrul Cultural Român, str. Izsó nr. 5) și cîte una la Seghedin (Consulatul General al României, str. Kelemen nr. 5), și în orașele Debrețin, Pécs, Győr.

MOTTO:

„Nu te poți împlini, decît aproape de originile tale. Că a fi nu e cu puțință decît înăuntrul propriei tale etnii.”
(Emil Cioran)

Ședință la Bichișciaba

Autogovernarea românească din Bichișciaba se va întruni în ședință la 29 noiembrie 2000, pentru a discuta despre sistemul de relații dintre autogovernările de minoritate locale și reprezentanța pe țară. Oaspetele întâlnirii va fi *Traian Cresta*, președin-

tele AȚRU. *Gheorghe Gurzău* va informa pe cei prezenți despre pregătirile pentru ziua minorităților din luna decembrie, iar președintele *Gheorghe Gros* va analiza situația financiară a organizației românești din reședința județeană.

- va -

Ziua pensionarilor la Micherechi

Duminică, la 12 noiembrie s-a sărbătorit la Micherechi ziua pensionarilor și a bătrînilor. În cadrul festivității, care a avut loc la Casa de Cultură, primarul dr. *Gheorghe Ruja* a făcut noi promisiuni în ceea ce privește construirea căminului vîrstnicilor. Problema unui astfel de cămin s-a pus pe tapet încă cu circa 4-5 ani în urmă. După promisiunea

primarului, lucrările căminului se vor termina la începutul anului viitor. Pentru acest plan, Primăria din Micherechi a primit subvenții de stat de la Oficiul pentru Minorități (1,5 milioane) și de la Ministerul Bunăstării (20 de milioane de forinți). După masa festivă, actori maghiari din Budapesta au oferit pensionarilor din sat un program distractiv.

Iova

Radiografie românească

Poetul vrajbei noastre

Atîtea s-au spus și se spun încă despre *Eminescu*, încît uneori te apucă durerea de cap și te întrebi, firește, ce i-a apucat pe acești oameni, intelectuali de clasă, cum se spune, să dea cu pietre în poetul românilor? Anul acesta, în pofida unei guvernări pro-occidentale (și spun asta pentru că destructorii poetului sînt de regulă foarte iubitori de Occident), s-a hotărît să fie Anul *Eminescu*. Și pentru această decizie s-au auzit vocile care ne acuzau de naționalism, de alte rele, care, sincer fie spus, nu sînt ale noastre. Iată că în Ungaria, într-un sat nici mare nici mic, unde românii și-au pierdut

în mare parte identitatea și limba, s-a inaugurat bustul Poetului. Ce i-a adunat pe acești oameni simpli, necăjiți, la festivitate dacă nu sentimentul că poetul e al lor, le aparține. Și dacă le aparține, înseamnă că nimeni, nici o autoritate oricît de mare, nu are dreptul să li-l fure. Mă gîndesc la regele Shakespeare, cîte a îndurat și memoria lui, și cum a rămas Regele. Nu cred că trebuie să ne sperie cei ce-l împoașcă pe *Eminescu* sau „legende” care s-au țesut în jurul lui. Ar trebui doar să privim că în revista „Liceenii”, care apare tot în Ungaria, scrisorile lui către *Veronica* i-au făcut pe adolescenții

români să încerce să își scrie dragostea în limba care le-a fost înstrăinată. Faptul că *Eminescu* este pentru românii din jurul granițelor simbolul legăturii lor cu românismul este liniștitor și încurajator pentru noi, cei care nu putem, din fire, vorbi și gîndi urît. Frumusețea interioară este cea care te caracterizează, și asta ne spune că românii din Ungaria au rămas la fel de buni români, chiar dacă nu mai știu vorbi românește așa cum ne-ar conveni nouă, celor din capitala tuturor românilor.

Cristina Zărnescu
București

(Articolul a apărut în *Cotidianul*,
din 9 noiembrie 2000)

Sedința cabinetului prezidențial

AȚRU nu protestează contra demiterii lui Doncsev Toso

Vinerea trecută, la Giula, s-a întrunit cabinetul prezidențial al Autoguver- nării pe Țară a Românilor din Ungaria, care la înce- put a dezbătut probleme actuale, legate de demite- rea președintelui Oficiului pentru Minoritățile Națio- nale și Etnice, *dr. Doncsev Toso*. În presa maghiară au apărut informații, conform cărora cei doi candi- dați pentru această func- ție sînt *Báthory János*, în prezent vicepreședintele Oficiului Maghiarilor de peste Hotare, și *Farkas Gabriella*, deputată în par- lament a MDF între 1900– 94. Președintele *Traian Cresta* a informat cabine- tul prezidențial că la iniția- tiva Autoguverării pe Țară a Sîrbilor din Ungaria, șap- te reprezentanțe pe țară ale minorităților au formu- lat o luare de poziție în care pretind explicații cu privire la greșelile comise de președintele Oficiului, care au dus în mod direct la demiterea sa. Luarea de poziție mai menționa- ză că semnarii nu sînt de acord cu planurile Mi- nisterului Justiției de a numi în fruntea unei insti- tuții care se ocupă de mi- noritățile din țară, o per- soană care nu vine din rîndul minorităților. Se mai solicită ca Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria să func- ționeze ca instituție inde- pendentă, așa cum și-a început activitatea în 1990. Președintele Auto- guverării Sîrbești din Un- garia, *Lásztity Péro*, s-a adresat reprezentanței românești, ca această lu- are de poziție să fie sem- nată și de reprezentanții noștri. Cabinetul preziden- țial a decis să nu se alini- eze acestui protest. Moti- vul este îngrijorarea con- ducerii pentru obținerea celor 13 milioane de fo- rinți, bani care, după toa- te probabilitățile, urmea- ză să fie transferați pen- tru scopurile obștești ale românilor din Ungaria. Această sumă va fi repri- mită acum, după ce în anul trecut, în lipsa repre- zentanței pe țară, au fost scoși din bugetul autogu-

vernării, iar semnarea pro- testului ar pune în pericol suma respectivă – s-a ac- centuat la Giula. În schimb, cabinetul prezi- dențial a elaborat o altă luare de poziție, care va fi înaintată Ministerului Jus- tiției, portofoliu în compe- tența căruia intră și Ofici- ul pentru Minorități. În aceasta se subliniază că AȚRU nu este de acord cu forma de protest, inițiată de autoguverarea sîr- bească. Se mai precizea- ză că reprezentanța noas- tră pe țară nu va lua mă- suri în detrimentul comu- nității românești din Un- garia și nu va lua decizii con- trare propunerilor Mi- nistrului de Justiție și ale Guvernului. Directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria *dr. Maria Berényi* a apreciat că în dosul demiterii lui Doncsev Toso se ascun- de un anumit fenomen. Întrebarea este, dacă ro- mânia au ceva de spus, atunci cînd în fruntea or- ganului guvernamental cu problemele minorităților se propune o persoană care nu este de naționalitate – a spus Maria Beré- nyi. Cabinetul prezidențial a discutat și propunerea Uniunii Culturale a Româ- nilor din Ungaria de a con- stitui un consiliu editorial, care ar exercita un control social asupra activității Foi Românești. Vicepre- ședintele *Gheorghe Gros* a susținut că prezidiul autoguverării pe țară a luat o hotărîre, care pre- vede funcționarea unei comisii ad-hoc pentru pre- gătirea a două numere de probă necesare ca repre- zentanța pe țară să concu- reze pentru o gazetă proprie. În legătură cu vii- toarea activitate editoria-

lă pe care AȚRU dorește s-o desfășoare, președin- tele Traian Cresta a preci- zat că munca de pregăti- re a și început. Au fost convocați aproape 10 zia- riști, care și în viitor do- resc să publice în revista proprie a Autoguverării. În prezent ei sînt în căuta- re de titlu. Conform planu- rilor, primul număr va ve- dea lumina tiparului încă în luna noiembrie, iar cel de-al doilea număr va apă- rea în decembrie. În legă- tură cu Ziua Culturală a Românilor din Ungaria, care a avut loc la 14 oc- tombrie a.c. s-a precizat că dorința inițială a orga- nizațiilor a provocat și niște neînțelegeri în rîndul membrilor unor formații culturale. Conform propu- nerii Comisiei culturale, de această dată Ziua Cul- turală s-ar fi axat în primul rînd pe interpretarea fol- clorului muzical românesc din Ungaria. Membrii ca- binetului prezidențial au accentuat că intenția no- vatoare nu a prins rădă- cini, încît de acum înainte Ziua Culturală, conform tradițiilor, va fi ziua tutu- ror românilor din Ungaria, indiferent de domeniul de interpretare. Cabinetul prezidențial a făcut propu- nere și pentru persoana consulului onorific al Ro- mâniei la Giula. S-a accen- tuat că s-ar dori ca consu- lul onorific să fie un român din Ungaria, să știe româ- nește și să fie bun cunos- cător al comerțului. Per- soana va fi aleasă la Bu- curești, dar propunerile trebuie să sosească pînă la mijlocul lunii noiembrie. Cabinetul prezidențial îi propune pe *dr. Teodor Orosz* din Bichișciaba și pe *Traian Cresta*, preșe- dintele AȚRU. **Tiberiu Boca**

Comentariul săptămînii

De ce se teme Autoguverarea pe Țară?

O decizie ciudată a luat Cabinetul Prezi- dențial al AȚRU, pentru că luarea de poziție în legă- tură cu demiterea lui Doncsev Toso, – care plutește în aer, cum s-ar zice, – conține principii care pot fi însușite de orice forță politică demo- cratică, nu numai de un organ de reprezentanță minoritară. În această scrisoare, care pînă la ora actuală n-a fost ex- pediată, nu este vorba despre luarea în apărare a persoanei domnului Doncsev, despre care se știe că este susținut de FIDESZ, ci ea conține trei principii, care nu pot fi contrazise de nici o forță democratică. Scrisoarea în discuție menționează că minoritățile pretind să fie informate detaliat în cazul scoaterii din func- ție a unui politician de minoritate, deoarece schimbarea personală poate afecta relațiile au- toguverărilor de minori- tate cu actualul guvern. Minoritățile din Ungaria așteaptă din partea pu- terii, ca înaintea numirii cuiva într-un post-cheie al politicii minoritare barem să fie consultate, fiind în cunoștință de cauză că guvernul nu necesită asentimentul naționalită- ților. Aceasta este o pre- tenție justificată, mai ales în cazul în care se prevede abaterea de la o practică de zece ani, ca președintele Oficiului Minorităților Naționale și Etnice să fie o personali- tate marcantă din rîndul minorităților. Iar a treia mențiune, este la fel de justificată: laboratorii luării de poziție atrag atenția asupra unei pro- bleme evidente pentru oricine, care este mai inițiat în politica minori- tară. Poziția Oficiului Mi- norităților Naționale și Etnice odată cu include- rea lui în Ministerul Jus- tiției a slăbit considera- bil, chiar în măsura de a i știrbi competențele sta- bilite și în lege. Astfel, viitorii semnari ai scri- sorii solicită independen-

ța de portofolii al OMNEU.

Cam acestea sînt prin- cipiile, cu care conducă- torii români nu au fost de acord. Este de înțeles că se tem de consecințele materiale ale scrisorii. Știm bine că românii au nevoie de cele 13 milioa- ne de forinți, pierdute din cauza Legii electorale, care permite intrarea neromânilor în structuri- le noastre. Dar se pune întrebarea: dacă o pozi- ție contrară politicii por- tofoliului justiției poate să aibă urmări materia- le, atunci ce fel de politi- că minoritară duce statul maghiar?! S-ar putea că reprezentanța noastră a fost șantajată sau poa- te numai se crede șan- tajată de secretarul de stat, care a inițiat și de- miterea președintelui Doncsev. E trist, dar pro- blema adeverată este că în democrație autoguver- narea se lasă șantajată și chiar încearcă să fie servilă puterii cu o decla- rație în care își confirmă fidelitatea, oricît de ne- principială ar fi aceasta. E trist, pentru că nu cre- deam că în Ungaria de astăzi, cînd avem auto- conducere proprii, cineva se mai poate teme de răzbunarea unui politici- an, care a demonstrat prea puține aptitudini la tratarea problemei mi- norităților. Un politician de minoritate, care este pro- fund revoltat, a pus între- barea: oare ce s-ar întîm- pla dacă în România, fără nici un motiv teme- nic, s-ar substitui minis- trul maghiar al probleme- lor de minoritate, cu un politician român despre care se știe că nu prea agreează naționalitățile?

E o întrebare bună. Reacția o bănuim și ne- am și putea identifica cu ea. Păcat că noi, urmă- rind interese cotidiene, uităm de principii de bază și de solidaritate. Cine se lasă șantajat o dată, poate tremura și atunci cînd se vor ivi noi pretenții din partea poli- ticii mari. **Ștefan Crăsta**

O știre de ultimă oră

La încheierea ediției de marți am aflat din știrile Agenției MTI că demiterea președintelui Doncsev Toso a fost semnată de premierul Orbán Viktor. Aceasta a intrat în vigoare retroactiv cu data de 10 noiembrie a.c. Conform unui comunicat, pentru ocuparea ace- stui post, ministrul justiției va face propuneri după ce va cere opinia minorităților naționale și etnice din Ungaria.

S-a desfășurat a IV-a ediție a Zilei Culturale Românești din Budapesta

În zilele trecute ne-a sosit la redacție relatarea pe care o publicăm mai jos, sub semnătura domnului Mihai Cozma (precizăm că domnia sa este un regizor arădean stabilit în Budapesta), care ne prezintă cronică Zilei Culturale Românești din Capitală. Ne-a dat multă bătaie de cap, oare cât de „românească” și cât de „a noastră” a fost manifestarea din ziua de 28 octombrie. Pentru că – din cauza altor manifestări românești – redacția noastră nu a putut fi reprezentată, am dorit să aflăm și din alte surse despre această Zi Culturală. Din articolul (pe care îl publicăm în traducere) apărut în revista „Belváros-Lipótváros”, publicație a sectorului V, vom afla răspuns la mai multe întrebări.

E. Iova

Pentru mulți participanți ai forumului din cadrul celei de-a IV-a ediții a Zilei Culturale Românești din Budapesta, organizată de Asociația Română din Budapesta, în același loc ca și în anii precedenți, în sala festivă a Primăriei cartierului V. al Capitalei, pe data de 28 octombrie, cuvintele președintelui asociației au constituit o adevărată surpriză. Dînsul a accentuat că Clubul Românesc din Budapesta, predecesorul Asociației a fost înființat acum douăzeci de ani, în strada Nagymező nr. 49, unde pe atunci funcționau mai multe uniuni pe țară ale unor naționalități.

La dezbaterile forumului moderat de Vasile Roxin, președintele Asociației, au participat: doamna Ana Oros Simon, directoare adjunctă la Ministerul Învățămîntului, Karsai Károly, primarul cartierului V Budapesta,

Tóth János, președintele Societății de Prietenie Ungaro-Române din Budapesta, mai mulți români și oameni de altă naționalitate din Capitală.

Doamna Ana Oros Simon a rostit o scurtă prelegere despre reforma învățămîntului din Ungaria și influențele ei fertile asupra învățămîntului naționalităților. Karsai Károly a vorbit mai ales despre activitatea celor șapte autoguvernări (română, germană, sîrbă, polonă, romă, armeană și rusină) ale unor minorități din cartierul acesta, accentuînd că dezvoltarea vertiginoasă a relațiilor economice dintre Ungaria și România va necesita din ce în ce mai mulți specialiști care vorbesc bine românește și în consecință copiii, tinerii de naționalitate română merită să-și însușească bine limba strămoșilor și cea literară. Vasile Roxin și-a exprimat păre-

rile în legătură cu pericolul asimilației care s-a strecurat și în sînul naționalității române din Ungaria. Vorbitorul, printre altele, a comunicat cel mai important plan al asociației, și anume că peste cîteva săptămîni Asociația Română din Budapesta va înființa un mic teatru bilingv (de limbă română și maghiară). Timpul dovedindu-se foarte scurt pentru dezbaterile problemelor, președintele Asociației a propus ca în luna decembrie să fie organizat un alt forum al naționalității române, unde să fie discutat mai pe larg, amănunțit, procesul de asimilare și celelalte probleme ale românilor din Ungaria. Cei de față au fost de acord cu această propunere, iar după ce partea oficială a forumului a luat sfîrșit, mai mulți participanți, membri ai Asociației, au hotărît că la începutul viitorului forum să se sărbătorească cea de-a XX-ea aniversare a înființării Clubului Românesc din Budapesta.

După aceasta, Vasile Roxin a deschis expoziția de cameră a unor pictori celebri din Republica Moldova. Pe aceștia, la fel, îi simte foarte apropiați de sufletul lui. Dar nu numai pentru că ei, moldovenii, înseamnă partea cea mai estică, iar noi, românimea, cea mai vestică a poporului român, ci mai

Primarul sectorului V, cu Ana Oros Simon și Vasile Roxin

ales fiindcă graiurile noastre se aseamănă foarte mult. Dr. Dady Kálmán, colecționarul tablourilor, a prezentat activitatea pictorilor și tablourile expuse. După aceasta a început programul cultural-literar, care și de data aceasta a obținut un succes impunător, fiind susținut de cunoscutul actor și reporter de TV Dávid Sándor, originar din Oradea. Prin spontaneitatea sa firească, cu un talent deosebit a tălmăcit în ambele limbi versuri de Eminescu și Goga, a cîntat românește și muzică ușoară românească și

ungurească. Programul a început cu recitarea poeziei „Fiți sinceri” („Legyetek őszinték”) de Dsida Jenő (în traducerea lui Vasile Roxin), care poate fi considerată de-a dreptul ars poetica pentru Asociație, recitată în limba română de Elena Cozma și în limba maghiară de Sándor Dávid. Solista Daniela Sîrca s-a prezentat în fața publicului cu noi cîntece populare românești, iar echipa de dansuri populare românești „Cerbul de aur” a avut un succes răsunător.

Text și foto:
Mihai Cozma, regizor

La Ziua Culturală a Naționalității Române

Sala festivă a Primăriei a fost decorată cu creațiile pictorilor Alexandru Golovan, Ciprian Munteanu, Nicolae Rodionov și Sergiu Trigon din Moldova și Bucovina, cînd la 28 octombrie a fost deschis forumul din cadrul celei de-a IV-a Zile Culturale a Naționalității Române din Budapesta. După intonarea imnurilor maghiare și române, Vasile Roxin, președintele Asociației Române din Budapesta a luat cuvîntul, citînd poetul: „Tot mai puțini, dar neînfrîți” („Megfogya bár, de törve nem”), făcînd totodată aluzie la numărul redus al participanților. Primarul Karsai Károly a evidențiat importanța menținerii limbii materne, aducînd ca exemplu minoritatea armeană, care prin limbă se leagă de națiunea sa. Cu această experiență s-a întors acasă dintr-o vizită din Erevan, fapt care i-a oferit o mare bucurie.

Ana Oros Simon, director la Ministerul Învățămîntului a vorbit despre reforma învățămîntului maghiar și despre acele patru legi, care au fost adoptate pentru cauza învățămîntului de naționalitate. S-a amintit că minoritățile din Ungaria trăiesc răsfirate în toată țara și că limba maternă se folosește tot mai puțin și în familii. Doamna directoare a considerat acest lucru drept principalul motiv al pierderii limbii. Tot mai puțini copii au posibilitatea să învețe în limba lor maternă, însă în școlile de naționalitate este obligatorie însușirea cunoștințelor de cultură și civilizație a poporului din care se trag.

La programul cultural, care a urmat forumului, Echipa „Cerbul de aur” a dansat, Daniela Sîrca a interpretat cîntece populare, iar Dávid Sándor a recitat poezii ale poetilor români și maghiari.

(După revista Belváros-Lipótváros din 8 noiembrie 2000)

VISUL

Într-o noapte am avut un vis. Cu aparatul de fotografiat în mînă, am intrat în cortul uriaș al unui circ. Tribunele erau goale, pustii. În mijlocul manejului stătea un clovn uriaș, din care nu radia umorul, ci groaza, frica. Cu un bici în mînă se învîrtea în jur și pocnea cîteodată, în timp ce se adunau în jur viețuitoare asemănătoare cu oamenii, dar în patru labe. Ele se învîrteau împreună cu clovnul uriaș jur împrejur. Clovnul îi plesni cu biciul ca ei să se miște mai repede. Cei biciuiți nu s-au bucurat, dar au zîmbit în silă. Aveau dantură strălucitoare, dar gura le era mînjită. Apoi clovnul și-a ridicat piciorul, iar ființele cu chip de om au început să se apropie din mijlocul manejului pe o rază fixă spre bocancul uriaș al clovnului, începînd să-i lingă talpa. Au lins pînă cînd nu a mai rămas ni-

mic din cizma uriașă. Iar clovnul a început să ridă în hohote, că i-au gîdilat talpa... Cum rîdea în hohote, așa s-a descompus și s-a destrămat. Pînă de parte s-a mai auzit hohotul clovnului uriaș, iar cei care i-au lins piciorul și talpa, au luat-o după glasul sinistru.

Afară, dintr-o dată, s-a stîrnit un vînt puternic, care a smuls cortul, ridicînd în aer șirul scaunelor, tribuna și manejul cu tot, aruncîndu-le undeva în întineric, departe, spre urletul demonic al clovnului... Eu am rămas singur, bătut de o ploaie caldă. Vîntul nu m-a clătinat. Simțeam cum picioarele parcă mi-au prins rădăcini.

A început să se facă ziuă, se simțea miros proaspăt, curat, ca după ploaie. Totul părea frumos, ca pe vremea cînd era bunica fată.

Șt. Oroian

Încă o dată despre Uniunea Europeană

Poziția guvernului ungar în curs de schimbare

Nu demult scriam despre o nervozitate și nerăbdare crescândă din partea Guvernului Orbán privind posibilitățile aderării Ungariei la Uniunea Europeană (UE). Tensiunea acestui fenomen a început să scadă. În aceste zile observăm că demnitarilor noștri publici au început o nouă campanie, făcând vizite în țările membre ale UE. E firesc și înțelept ca, în perioada scurtă pînă la conferința la nivel înalt de la Niza, în loc de amenințări și șantaje, să încercăm să-i convingem, prin argumente inteligente, pe cei direct interesați în a decide despre soarta noastră, respectiv aderarea Ungariei la UE. La conferința științifică intitulată „Zece ani în libertate”, primul ministru s-a pronunțat deja în mod favorabil, apreciind că următorii zece ani vor fi anii belșugului, un moment important al acestui proces fiind aderarea noastră la UE.

Un alt aspect nou poate să fie considerat faptul că, în ciuda accelerării evenimentelor furtunoase, legate de noile alegeri parlamentare, problema aderării noastre la UE a depășit cadrul luptelor și dezbaterilor din ce în ce mai dure dintre partidele politice din țară. Problema aderării e pe cale să devină o cauză comună atât pentru partidele de guvernământ, cât și pentru cele ale opoziției. Consens național? Să dea Dumnezeu! Ne-ar ajuta enorm o mai intensă afluență a capitalului străin în țară, facilitând edificarea mai accelerată a unei economii puternice, înzestrînd-o cu o industrie și o agricultură modernă, incluzînd Ungaria în circuitul vieții economice a Europei Occidentale.

E o împrejurare fericită că Guvernul Orbán a înțeles: din moment ce de la 1 ianuarie 2001 comerțul produselor industriale dintre Ungaria și UE va deveni absolut liber, problema nu se mai poate pune în sens de *da* sau

ba. Aceasta înseamnă de fapt obținerea calității de membru deplin al UE. O asemenea situație se poate constata și în multe alte domenii. Deci, prea mult nu poate să schimbe starea reală a lucrurilor dacă procesul se va termina în 2005 sau în 2006 – noii termeni despre care se vorbește tot mai mult. La conferința mai sus amintită, Zbigniew Brzezinski, consilier principal în problemele securității naționale a fostului președinte american Carter, a subliniat: SUA are dreptul să se amestece în politica de largire și consideră acest lucru ca necesar, dar nu mai devreme de 2005 – în caz că la Niza părțile se vor putea înțelege în privința reformelor interne ale UE.

Problema noastră dezvoltată este nu atât faptul dacă dintre noii aderanți noi sîntem sau nu cei mai pregătiți, cei mai avansați, ci realitatea că pînă la aderare nu e chip să primim ajutoarele respective și n-avem posibilitatea să beneficiem de avantajele acesteia. Ocupîndu-se, în bună parte, de agricultură, împreună cu agricultorii din Ungaria, și românimea noastră ar fi interesată să beneficieze de un ajutor mai mare din partea UE, fiindcă azi agricultorul ungur, lipsit de sprijin, este constrîns să concureze cu agricultorul țărilor membre ale UE, care dispune de bani și de echipament modern. Asta, oricum, poate să însemne doar un lucru: dezavantaj în competiție, dezavantaj în procesul de producție, o piață mai restrînsă pentru mărfurile agricole ungare de înaltă calitate.

Din nefericire, atât înăuntru cât și în afară de UE, există serioase forțe adepte ale prelungirii, ale amînării lărgirii Uniunii Europene. Spre fericire însă, majoritatea este pentru, considerînd că noii candidați nu pot fi ținuți în nesiguranță, ceea ce poate rezulta o creștere a încordării în econo-

mie și pe plan social. Pe urmă, o asemenea situație mai devreme sau mai tîrziu, ar putea să determine acest grup de țări să cadă victimă a unui nou pericol al perioadei actuale, și anume a populismului. (Curînd urmează să revin la acest fenomen nou).

O altă tendință ne-o semnalizează ministrul afacerilor externe, Martonyi János, care, în cadrul recentei sale conferințe de presă în capitala Germaniei, spunea că și UE este interesată în privința includerii de noi membri, și mai ales în privința termenului 2005, deoarece, începînd cu 2006, intră în vigoare un nou regim financiar. În această nouă fază „colacul” va trebui reîmpărțit, dar în acest proces și noii membri vor avea un cuvînt de spus.

Adunînd la un loc fenomenele și împrejurările noi, am impresia că dilema de a intra sau nu în UE e pe cea mai bună cale să dispară din vocabularul politicianilor unguri, încetul cu încetul predominînd o poziție mai hotărîtă în sensul și în vederea aderării. Cred că s-a clarificat și întrebarea

dacă poate exista pentru noi și viață în afara UE. Există, desigur, dar interesele țării pretind contrariul. Realitatea trebuie să ne forțeze și pe noi să vrem o viață în cadrul UE. Tocmai în cadrul acestei realități se situează, printre altele, și faptul că la ora actuală, dezvoltarea economică anuală a Ungariei este de două ori mai mare decît cea a UE.

Răbdare, deci, și cumpăt. Încredere în aderare. Problemă vitală pentru noi. Se pune însă întrebarea dacă răbdarea, încrederea, nu au și ele capătul lor. Dacă putem da crezare diferitelor sondaje ale opiniei noastre publice, ne dăm seama, cu plină satisfacție, că această încredere este și astăzi de 76-80 la sută.

Personalitatea istorică Habsburg Ottó mai adăuga, nu demult, un element demn de a fi luat în considerație. După părerea domniei sale, UE este deja în stare să slăbească și granițele. Această tendință contribuie nu numai la izolarea sau îndepărtarea țărilor și popoarelor, ci și, mai degrabă, la apropierea lor. În cazul țărilor, popoarelor și a naționalităților noastre,

asta poate să însemneze ceva nou și inedit. Sînt bucuros că la inaugurarea punctului de frontieră cu trafic internațional de la Nyírábrány, primul ministru Orbán Viktor a dat glas aceluiași sentimente.

Semnatarului să-i fie permis încă o mențiune: poate și UE va fi capabilă să înlesnească nu numai întărirea economică a țărilor noastre, îmbunătățirea traiului popoarelor, a naționalităților conviețuitoare, colaborarea și cooperarea mai strînsă dintre Ungaria și România, ci și un contact mai degajat, mai apropiat și mai intens cu ele, în ambele sensuri. Întărirea economică a acestor țări, aderarea lor la NATO și la UE, plasarea economiilor lor pe o nouă traiectorie poate să fie pentru noi numai avantajos, așezînd prietenia și colaborarea ungaro-română pe baze noi și mai durabile. Noi, românii din Ungaria, sîntem și vom fi, în viitor, alături de adepții aderării la UE, și, prin aceasta, al celor care doresc sincer îmbunătățirea prieteniei ungaro-române.

Al. Ardelean

Ungaria a ajuns mai aproape de Uniunea Europeană

Comisia Europeană a discutat, săptămîna trecută, rapoartele privind progresele făcute de țările propuse să adere la Uniunea Europeană, care subliniază stadiul reformelor structurale și pașii care trebuie făcuți pe viitor, relatează *Mediafax*. Documentele arată că Cehia, Estonia, Polonia, Slovenia, Ungaria și Cipru îndeplinesc sau sînt aproape să realizeze criteriile de aderare, în timp ce România, Turcia și Bulgaria sînt încă departe de a dobîndi statutul de membri ai Uniunii. De asemenea, spre deosebire de rapoartele din alți ani, de pe acum este menționată o dată fixă – 2002 – cînd organizația ar trebui să fie pregătită să-și primească vecinii din Europa Centrală și de Est, inițiativă salută de reprezentanții țărilor care sînt în capul listei.

Ungaria a făcut în acest an pro-

grese substanțiale în domeniul economic, ceea ce-i permite să se plaseze de facto în plutonul fruntaș al țărilor candidate pentru aderarea la Uniunea Europeană, arată raportul Comisiei. Cu toate acestea, Budapesta trebuie să-și sporească eforturile în domeniul juridic, pentru a elibera tribunalele și pentru a desconggestiona închisorile suprapopulate și să-și îmbunătățească rezultatele în lupta împotriva corupției. Ungaria funcționează deja „după modelul unei economii de piață și va trebui să fie capabilă să facă față pe termen scurt presiunii competiției și a forțelor pieței în interiorul Uniunii, dacă rămîne pe calea actuală a reformelor”.

La rîndul său, premierul Orbán Viktor a calificat Raportul Comisiei Europene drept „cel mai bun document în acest domeniu redactat vreodată despre Ungaria”.

Creștinii îi ajută pe refugiații din Kosovo să se întorcă la casele lor. În perioada 1998–1999, sute de mii de musulmani au părăsit regiunea Kosovo, din Serbia, pentru a se refugia în Albania, unde au fost ajutați de World Relief și de alte organizații creștine. Împreună cu refugiații, vin în Serbia și mulți creștini albanezi, care au construit 20 de noi biserici în Kosovo.

Un program al organizației World Relief acordă mici împrumuturi familiilor care se întorc acasă, ajutându-i astfel pe refugiați să-și reconstruiască viața. Peste 500 de familii au primit bani pentru a începe o afacere; peste 98% dintre acestea deja lucrează în diverse domenii și au început să ramburseze împrumuturile. Tot datorită acestor împrumuturi, mai multe familii au putut chiar să trăiască fără a avea nevoie de ajutoare umanitare, se arată într-un raport din World Relief.

Iubire de pastor

Un oraș brazilian își iubește pastorul atât de mult, încât nu-i dă voie să plece. Orașul Igreja are 40 000 de locuitori, și Cený Tavares, pastorul Bisericii Presbiteriene, se află aici din 1980, când biserica lui era alcătuită doar din 46 de

membri. Astăzi, biserica are aproximativ 1000 de membri și a început 13 noi biserici, transmite agenția DAWN Fridayfax.

Când pastorul Tavares a anunțat că are de gând să meargă în Canada pentru a pune bazele unei noi bi-

serici, în oraș au erupt protestele. Consiliul orașului Igreja i-a trimis pastorului o scrisoare în care îl roagă să-și reconsidere planurile, iar poliția l-a arestat în glumă și l-a închis pentru dezertare. Locuitorii au pus bariere pe străzi, implorându-l să rămână în oraș, iar primarul i-a oferit postul de asistent personal, transmite DAWN Fridayfax. Tavares nu și-a anunțat încă decizia finală.

Ziua Internațională a Rugăciunii pentru Biserica Persecutată

Pe 12 noiembrie, peste 300 000 de biserici din 130 de țări s-au rugat împreună pentru frații și surorile lor care suferă pentru credința lor în Cristos.

Principiul rugăciunii în cartea Neemia

Încă din primele descrieri ale cărții, observăm cum Dumnezeu testează inima lui Neemia. Dumnezeu se folosește de Hanani, o rudă a lui Neemia (posibil fratele lui), care vine împreună cu câțiva prieteni din Ierusalim, ca să-l vadă. Vestea pe care Hanani i-o aduce lui Neemia este aspră: ziduri distruse, porți arse, nenorocire și rușine pentru locuitorii Ierusalimului. Această descriere a crizei constituie un moment de grea încercare pentru Neemia. Dacă ar fi să scontăm câteva reacții în această situație, am vorbi despre uimire sau revoltă. Dar, în inima lui Neemia această crudă realitate, chiar dacă este îndepărtată, aduce durere și nu-i este rușine lui Neemia să spună că a plâns. Neemia nu a adunat în sufletul lui nemulțumire, ci el a fost lovit, îndurerat, încât a trebuit să stea jos, a plâns, s-a jelit și a postit multe zile la rând: „Când am auzit aceste lucruri, am stat jos, am plâns și m-am văitat multe zile. Am postit și m-am rugat înaintea Dumnezeului cerurilor” (Neemia 1:4). Scriptura prezintă mulți oameni ai lui Dumnezeu care au plâns de-a lungul lucrării lor, dar tot Scriptura spune că au fost binecuvântați de Domnul. Neemia a fost omul rugăci-

unii. El nu s-a rugat doar în situația asta de criză, ci toată lucrarea lui a fost presărată cu rugăciuni. După fiecare etapă a lucrării, Neemia se oprește și se roagă Dumnezeului cerurilor: „Adu-ți aminte de mine, Doamne pentru ce am făcut”. Când împăratul îl provoacă să-i ceară ceva concret, Neemia se roagă Dumnezeului cerurilor.

Dacă rugăciunea de obicei începe cu o apelație, cu o adresare, Neemia o face cu adorare: Dumnezeul cerurilor. Când se roagă, Neemia se adresează Dumnezeului cerurilor, Dumnezeu care este dincolo de granițe, de ziduri, de niște împărății omenești, Dumnezeu care tronează, care împărătește. În această adorație, Neemia folosește 4 cuvinte care sunt o descriere a Dumnezeului care dă Harul: **Dumnezeu mare, Dumnezeu înfricoșător, Dumnezeu care ține legământul și Dumnezeu plin de îndurare** față de cei care Îl iubesc și păzesc poruncile Lui.

Neemia a știut cine este Dumnezeul în fața căruia a plâns, s-a jelit și a postit. Nu numai că a știut, dar a și crezut în acest Dumnezeu.

„Poți avea credință în cineva numai în măsura în care cunoști persoana respectivă. În mod special, trebuie să știi două lucruri despre ea: că *poate* și că este *dispusă* să facă ceea ce vrei tu ca ea să facă.”¹ Neemia nu s-a îndoit nici de puterea, nici de bunătatea lui Dumnezeu. Dumnezeul lui poate și Dumnezeu lui va face. Mai mult, Neemia a știut ce a promis Dumnezeu, pentru că el a citat ceea ce a spus Dumnezeu: „Adu-ți aminte de cuvintele acestea pe care le-ai dat robului tău Moise!” (Neemia 1:8) Promisiunile lui Dumnezeu i-au consolidat credința.

Sunt două lucruri pe care nu numai un lider spiritual, ci fiecare dintre noi le putem învăța de la Neemia: **cui să ne rugăm și cum să ne rugăm.**

Ioan Scărarul vorbea despre rugăciune ca fiind: „Unirea omului cu Dumnezeu, întărirea păcii, punte care trece peste ispite, scăpare de întristări, fărâmare războaielor, veselie viitoare,

izvorul virtuții, cauza darurilor, propășire tainică, dovada nădejzii, luminarea minții, secure pentru deznădejde, comoara celor ce iubesc tăcerea, slăbirea furiei, oglinda propășirii, descoperirea stării, arătătorul viitorului, hrana sufletului, pece-tea slavei”.

Rugăciunea ca aspect al relației noastre cu Dumnezeu nu este ceva ce apare de la sine, nu este un imbold al firii. Rugăciunea este un exercițiu al credinței ce trebuie practicat cu consecvență și credincioșie. Rugăciunea presupune un preț și cu toate acestea există oameni a căror pasiune pentru Dumnezeu a învins opoziția naturală, devenind astfel oameni ai rugăciunii. Rugăciunea solicită credința, dar o și întărește, o consolidează.

Neemia s-a rugat Dumnezeului cerurilor, pentru că a crezut în El, L-a cunoscut și a avut întipărite în mintea și în inima lui promisiunile lui Dumnezeu.

Neemia se roagă lui Dumnezeu, dar nu cu pasivitate, nu negociind sau punând condiții. Rugăciunea lui Neemia este de pocăință, de recunoaștere a păcatelor, a poruncilor nesocotite și a legământului încălcat. În rugăciune Neemia recunoaște puterea, măreția și sfîntenia lui Dumnezeu și în același timp plînge, jelește căderea lui și a poporului. Observăm că de fapt Neemia face o rugăciune de mijlocire pentru popor. El îl iubește atât de mult pe Dumnezeu care a răscumpărat acest popor, iubește numele lui Dumnezeu, încât prin rugăciune mijlocește cerând îndurare pentru popor: „Adu-ți aminte, Te rog, de cuvintele pe care le-ai poruncit slujitorului Tău Moise”.

Ce poate învăța un lider de la Neemia? Să iubească numele lui Dumnezeu, să-L cunoască și să creadă în Dumnezeu și nu în ultimul rând să practice cu credincioșie exercițiul rugăciunii, în special rugăciunea de mijlocire.

Pastor Daniel Burtic

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc

ora 9.30 și 14.00 – serviciu divin

Chitighaz

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 15.00 – serviciu divin

Micherechi

ora 9.00 – oră de rugăciune

ora 10.00 și 17.00 – serviciu divin

¹ John White, *Arta conducerii*, Deerfield-USA, Ed. Romanian Christian Ministries, pag. 19

Prăznuirea Hramului Bisericii Ortodoxe Române din Chitighaz

În marea Lui dragoste, prin purtarea Sa de grijă față de creatura mâinilor Sale și prin negrăita Lui pace ce o aduce în sufletele credincioșilor, Hristos Mântuitorul ne învie cu adevărat, ridicându-ne duhovnicește în toate Sfintele Sărbători. Atunci petrecem duhovnicește primind harul lui Dumnezeu ce ni-l aduc Sfinții Îngeri de la Tronul Slavei.

Ca să trăim cu adevărat sărbătorile, trebuie să avem mintea noastră la acele zile sfinte și nu la treburile și grijile ce le avem de făcut pentru aceste zile, gândindu-ne la faptele fiecărei zile sfinte, rostind rugăciunile și slăvind pe Dumnezeu.

O astfel de trăire au avut-o și credincioșii parohiei Chitighaz, în ziua de prăznuire a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil (8 noiembrie), prin sărbătorirea hramului bisericii din această comunitate, împlinindu-se doi ani de când locașul de cult a fost târnosit, astfel oferindu-se posibilitatea credincioșilor de a veni să se roage cu smerenia gândului și bucuria cugetului curat, iubitor de Dumnezeu și de semenii.

Slujbă a Vecerniei, de către Prea Onoratul Părinte Vicar Pavel Ardelean, ieromonahul Nicolae Toderiță și preotul paroh Florin Olteanu. La încheierea Sfintei Slujbe a Vecerniei, Prea Sfinția Sa, în cuvântul de învățătură, a vorbit despre misiunea îngerilor în procesul de mântuire a neamului omenesc.

Sfânta Liturghie a fost oficiată în ziua praznicului de către Prea Sfințitul Părinte Episcop Sofronie, înconjurat de un sobor de preoți: părintele vicar Pavel Ardelean, a cărui familie este originară din Chitighaz, părintele protopop Aurel Becan, părintele Teodor Marc de la parohia Bichișciaba, ieromonahul Nicolae Toderiță și preotul paroh. La Sfânta Slujbă a asistat un însemnat număr de credincioși și credincioase, printre care tineri și copii, aceștia din urmă evidențiindu-se prin rostirea de rugăciuni.

În asemenea clipe de înaltă trăire creștinească este firesc să fii stăpânit de simțăminte curate și puternice pentru credința noastră strămoșească, pentru evlavia binecredincioșilor creștini și, totodată, pentru sfințenia

cinstirea atât a Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, dar și a tuturor sfinților îngeri pe care i-am prăznuit în această zi sfântă.

În cuvântul de învățătură rostit la sfârșitul Sfintei Liturghii, Prea Sfințitul Părinte Sofronie a arătat rolul îngerilor ca vestitori ai voii lui Dumnezeu, însoțitori ai noștri și călăuzitori spre viața cea veșnică. Îngerii sunt în preajma lui Dumnezeu, dar și în preajma noastră, și ei apar la momente rare din istoria sfântă. Arhanghelul Gavriil a vestit Sfintei Fecioare Maria Nașterea Mântuitorului Hristos, dar și în alte împrejurări însemnate din viața omenirii, despre care se vorbește atât în Vechiul Testament cât și în Noul Testament. Despre Arhanghelul Mihail se scrie că, la căderea cetei satanei, din mândrie, el a strigat către celelalte cete îngerești „să luăm aminte”, ca nu cumva să se prăbușească și acestea din lumina cerească în bezna iadului și apoi să ispitească și să tragă în păcat pe cei îndepărtați de Hristos. Îngerii Domnului au vorbit și profeților Ilie, Daniel, Zaharia și altora.

În încheiere, preotul paroh a mulțumit Prea Sfinției Sale pentru alegerea făcută de a fi prezent, în acest an, în mijlocul credincioșilor ortodocși din Chitighaz, la sărbătorirea hramului (cele mai multe din parohiile noastre poartă hramul Sfinților Arhangheli), pentru permanenta purtare de grijă față de păstoriții Prea Sfinției Sale, dar mai ales pentru rugăciunile înălțate la

Tronul Slavei pentru binele comunităților noastre. Gânduri de recunoștință și mulțumire s-au exprimat și pentru toți părinții slujitori, care ne-au onorat cu prezența sfințiilor lor la această prăznuire, totodată mulțumindu-se și tuturor credincioșilor ce s-au ostenit pentru buna desfășurare a momentului festiv.

Sărbătoarea s-a încheiat, la Casa de Cultură din localitate, cu o agapă frățească, oferită de parohie, la care au participat toți credincioșii prezenți la Sfânta Liturghie, unde Prea Sfinția Sa a binecuvântat întreaga asistență, întreținându-se cu enoriașii parohiei, dorindu-le tuturor o cât mai rodnică slujire a bisericii noastre strămoșești și a neamului românesc.

Cu toții ne-am bucurat că am fost din nou împreună, ierarh, preoți și credincioși și la acest mare praznic al

Opt biserici ortodoxe române din Ungaria (cele din Chitighaz, Ciorvaș, Darvaș, Jaca, Micherechi, Peterd, Săcal și Veherd) au hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil. În duminica din 5 noiembrie, Prea Sfințitul Sofronie a slujit în mijlocul credincioșilor din Micherechi, iar în duminica din 12 noiembrie, în biserica din Jaca.

parohiei noastre, mulțumind Bunului Dumnezeu, Prea Curatei Fecioare Maria și tuturor sfinților, pentru darurile duhovnicești ale acestor zile. Să ne arătăm statornici în dreapta credință și să facem din fiecare clipă, din fiecare ceas, din fiecare zi o adevărată sărbătoare, o stare de comuniune cu Biserica și cu toți sfinții ei.

Pr. paroh Florin Olteanu

Sărbătorirea hramului bisericii din Chitighaz a început cu o zi înainte, când în lăcașul de cult, în prezența ierarhului locului, a Prea Sfințitului Părinte Episcop Sofronie, s-a oficiat Sfânta

cu care poporul nostru drept credincios păstrează tradițiile primite din străbuni, adică sărbătorile în cinstea unor evenimente creștine deosebite sau în cinstea unor sfinți importanți, în cazul nostru

A început Postul Crăciunului

Postul Nașterii Domnului (Postul Crăciunului) a început la 15 noiembrie și durează până pe 25 decembrie. Timp de 40 de zile se postește de carne, ouă și brânză. E voie ulei și vin, marțea și joia sau în orice zi de sărbătoare, iar dacă ziua este cu cruce roșie, este dezlegare și la pește. Sîmbăta și duminica este dezlegare la pește, ca și la ulei și vin. În seara de Ajun e vremea grîului încolțit, îndulcit cu miere, a fructelor și covrigilor. De Crăciun se mănîncă de dulce.

Orarul slujbelor ortodoxe de duminică, 26 noiembrie 2000

Apateu	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău
Bichiș	– ora 9.00 –	pr. Petru Pușcaș
Bichișciaba	– ora 9.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. Marius Maghiaru
Chitighaz	– ora 9.30 –	pr. Florin Olteanu
Crîstor	– ora 9.00 –	pr. Alexandru Șereș
Giula I	– ora 10.00 –	pr. vicar Pavel Ardelean
Leucușhaz	– ora 9.00 –	pr. Ilie Ciocan
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Peterd	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop
Săcal	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău
Seghedin	– ora 9.30 –	P.S. Sofronie, pr. Aurel Becan

Programul Adunării „Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 – program religios
Mărti	ora 18.00 – oră de rugăciune

Moral – imoral – amoral

Morală, morale, s.f. – Ansamblul normelor de conviețuire, de comportare a oamenilor unii față de alții și față de colectivitate și a căror încălcare nu este sancționată de lege, ci de opinia publică; etică, comportare (lăudabilă), moravuri.

Amoral, -ă, amoral, -e, adj. – Care nu are noțiunea moralității, care e indiferent față de morală.

Imoral, -ă, imoral, -e, adj. – Care este contrar moralei, care calcă principiile ei, care nu are nici un principiu moral.

Iată, am notat noțiunile de mai sus din Dicționarul Explicativ al Limbii Române. Dar răsfoind și alte lexicoane și dicționare, esența privitoare la aceste noțiuni a fost aceeași.

Ce m-a făcut să cercetez sensul acestor noțiuni?

Cîteva incidente, delict, chiar crime, care în ultimul timp au cutremurat opinia publică și mai cu seamă, fiindcă tot mai multe acțiuni criminale, delict, sînt comise de adolescenți și tineri. Aceste fapte nelegiuite m-au cutremurat: un tînar de douăzeci de ani plînuiește cu luni înainte uciderea mamei sale și chiar plătește unui „prietin”, ucigaș cu simbric, ca acesta să-i ucidă mama, iar la urmă mai și participă la odioasa distrugere a rămășițelor pămîntești ale victimei, deci ale mamei sale. Dar tot atît de brutală a fost și crima comisă de niște tineri drogați care au ucis în bătaie un hoianar prăpădit, fără nici un motiv, fără nici o explicație, numai așa, de distracție. Iar un alt adolescent și-a sugrumat bunica după ce a chinuit-o pentru a scoate încă cîteva bănișori, această bunică, care l-a crescut și pentru care nepotul a fost lumina ochilor. Firește, omuciderile comise de adolescenți și minori sînt categoriile cele mai ingrate cu care are de-a face criminalistica. Însă, iată, de pe acum constatăm și o seamă de alte fărâdelegi, care sînt îndreptate nu împotriva omului, împotriva vieții omului, ci mai ales împotriva demnității omului, împotriva unor monumente funerare. Tocmai de Ziua Morților trei liceeni au retezat crucea de la Regnum Marianum din Budapesta, iar

alții au mînjit cu vopsea roșie cîteva pietre funerare din mai multe cimitire evreiești, pictînd pe aceste pietre tocmai însemne și simboluri oculte și fasciste. Tot delicvenți tineri au fost și cei care au răsturnat și au demolat niște morminte dintr-un cimitir catolic, la fel, fără nici o explicație. Dar am auzit și despre mînjirea pereților unor sinagogi și case de rugăciuni. Tot categoria delictelor se pot clasifica unele „pozne tineresti”, prin care statuile marilor personalități istorice sau culturale sînt spurcate, mînjite cu vopsele, ori cînd li se agată în gît lanțuri și pe spadă cîte-o vădră goală – exemplele sînt date la întîmplare, dar ele sînt concludente pentru fenomenul ca atare. Repet, toate acestea le-am pomenit numai așa, la întîmplare, șirul acestor fărâdelegi s-ar putea lungi încă mult. Un lucru comun și esențial se desprinde din toate acestea: toți delicvenții au fost tineri, chiar minori.

Și aici vine răspunderea. Cine este răspunzător pentru aceste fapte? Familia, școala, societate, biserica, organizațiile de tineret – în măsura în care mai există...

În primul rînd, firește, familia. În cele mai multe cazuri, acești copii infractori nu au familie, ori provin din familii destrămate. Unii tineri mai provin și din familii care, în aparență sînt integre, sănătoase, dar asta înseamnă că nu ajunge ca ambii părinți: tata, mama și copiii să trăiască împreună, sub același acoperiș. Se pune problema calității acestei vieți sub același acoperiș. Fiindcă, oare ce educație primesc acești copii de acasă?

Apoi vin instituțiile de învățămînt, grădinița de copii, școala, căminul de elevi. Din păcate, azi școala nu mai dă prioritate activității educative. Profesorii sînt suprasolicitați, materialul de studii vast, programa supraîncărcată, deci nu mai există timp și pentru formarea conștiinței, sistematice a caracterului copilului, pentru educația spirituală, pentru îngrijirea sufletelor. Orele de dirigenție înseamnă doar o posibilitate schematică, mult insuficientă pentru o educație temeinică.

Vine societatea. Dar ce poate face o societate cu

criminalitatea minorilor, dacă nu știe cum să se descurce cu criminalii majori? Azi, organele de poliție, procuraturile, judecătorii sînt suprasolicitate, iar penitenciarele sînt aglomerate și devin adevărate pepiniere care de-a dreptul „reproduc” criminalitatea. Ofițeri de reeducare nu pot face față nici pe departe așteptărilor, iar deseori nici posibilitățile, nici mijloacele ce le stau la îndemînă nu sînt adecvate.

Organizațiile de tineret, la ora actuală, au dispărut în anonimat, nu se știe de ele. Cei mai mulți adolescenți se zvrălesc într-un haos de incertitudine, iar spiritualitatea maselor de tineret este dată cel mult de discotecă.

Rămîne Biserica. Desigur, Biserica ar ști să ajute în multe privințe, numai că, să nu uităm, o jumătate de veac oamenii au fost siliți la necredință, cît a durat hiatul așa-numit ateist. În aceste decenii nici părinții, dar nici chiar bunicii de azi nu au avut parte de o educație credincioasă, de creștere religioasă. E de înțeles că azi Biserica, în ciuda tuturor eforturilor, nu poate recupera pierderile acestor decenii.

Revenind la cele de la început: am impresia că în cazurile citate și în toate celelalte, tinerii criminali nici nu și dau seama de cruzimea faptelor lor, de gravitatea delictelor săvîrșite. Ei dovedesc, în cele mai multe cazuri, o absolută ignoranță, o absență totală a oricărui sistem al normelor morale. Aici fac apel la definițiile clasice din dicționar. Conform acestor definiții, acești tineri nu sînt imorali, ci **amoral**, adică nu au nici un sistem de conduită, nici un cod de purtare, nici o balanță de cumpănire a greutății faptelor săvîrșite, nici o idee asupra urmărilor faptelor lor, ca atare nu simt nici responsabilitate, nici remușcări.

Poate nu ar strica introducerea în școli a unei discipline care, la ora actuală, se ignorează: morală și etică. Știu, orarul copiilor este foarte încărcat, dar poate că această disciplină ar fi mai importantă decît multe altele. Poate că în acest fel, acești copii lipsiți de busolă și-ar regăsi echilibrul spiritual, ținuta morală și suportul sufletesc.

E. I.

ENCICLOPEDIE GENERALĂ PENTRU COPII

Arta

Adesea oamenii au păreri diferite în privința artei. O persoană poate spune că o sculptură sau un tablou sînt foarte frumoase, în timp ce altcuiva i se par de-a dreptul urîte.

Operele de artă se realizează în diverse feluri.

Din imaginație

Artiștii pot lucra după un model real, copiind ceea ce văd, sau se inspiră din propria lor imaginație.

Arta de-a lungul timpului

Diferitele stiluri de artă vin și ies din modă după cum se schimbă gusturile oamenilor. Pînă acum 500 de ani, majoritatea artiștilor plastici europeni pictau scene religioase.

Unele forme de artă, ca pictura chinezească, sînt tradiționale, adică artiștii lucrează în același mod de sute de ani, fără să-și fi schimbat stilul.

Oamenii se pot obișnui cu un anumit stil artistic, care la început îi șochează sau îi amuză.

Noile forme de artă sînt rezultatul noilor invenții. Cînd s-a inventat aparatul de fotografiat, a apărut și arta fotografică.

Celebritate și falsuri

Unii artiști au muncit toată viața și au rămas săraci deoarece nimeni nu le cumpăra operele. Ei au devenit celebri după moarte.

În trecut, oamenii bogați plăteau artiști să lucreze, crezînd în talentul lor.

Operele de artă antice și cele ale artiștilor celebri sînt foarte valoroase. Ele se vînd foarte scump, la licitație.

Falsificatori iscusiți reproduc atît de bine operele de artă, încît îi păcălesc pe oamenii care dau o grămadă de bani pe aceste falsuri.

Cînd pasiunea și plăcerea se echilibrează

Nu demult, v-am prezentat o elevă talentată de la Liceul Nicolae Bălcescu, care are un glas minunat. Acum am întâlnit iarăși o altă colegă despre care merită să vă informăm. O cheamă *Csilla Székely*. Poate mulți chiar o cunosc – știți, ea este fata aceea frumoasă, care, împreună cu fratele ei, a cîntat la balurile românești.

– Cum și cînd ai îndrăgit muzica?

– Încă de cînd aveam opt ani, părinții mei s-au hotărît să mă ducă la un profesor de muzică. Așa am ajuns la *Mátó Mátyás* să învăț să cînt la orgă.

– Mai sînt și alții din familie care cîntă la vreun instrument? Deci dragostea pentru muzică e o tradiție în familia voastră?

– Nu numai eu, ci și fratele meu ne ocupăm de muzică. El cîntă la saxofon și la clarinet.

– La început ai cîntat numai la dorința părinților sau și pentru că ți-a plăcut și ție?

– După ce am terminat

școala generală, muzica a devenit pentru mine o pasiune, un fel de hobby. Dar acum, în ultimul timp, cîntăm, eu cu fratele meu, într-o orchestră. Împreună cîntăm muzică ușoară, iar separat facem și muzică clasică.

– Am auzit că nu numai în țară cîntați. Unde ați fost în turneu peste hotare?

– În general cîntăm aici, unde primim multe invitații, dar am fost într-adevăr și în turneu în alte țări, ca de exemplu: în Franța, în

Germania.

– Ați primit pînă acum și ceva premii?

– După cum știți, sîntem din Cenadul Unguresc. Cînd s-a organizat Ziua Sătească, am primit o diplomă de merit pentru activitatea noastră culturală.

– Vă dorim și în continuare mult succes și sperăm că ne vom întîlni și pe mai departe la baluri, unde voi faceți ca oamenii să se distreze și să se simtă cît mai bine.

Andreea Gurzău

Eminescu, Enescu și Brîncuși sînt „stele pe cer”

„Pînă nu demult, singurele nume românești de pe harta cerului erau cele ale lui Spiru Haret, Victor Daimaca, Elena Văcărescu, dar și ale cîtorva asteroizi: Pârvolescu, Grebenikov, Dragesco sau Danubia”, se arată într-un comunicat al Institutului Astronomic al Academiei Române. În acest context, Uniunea Astronomică Internațională a acordat, la interven-

țiile Comitetului Național Român de Astronomie, alte nume românești: asteroidul 6429 poartă numele lui Brîncuși, 9493 pe cel al lui Enescu, 9494 pe cel al lui Nicolae Donici, 9495 pe cel al lui Eminescu. La acestea se adaugă asteroidul 9523 – H. Oberth și 9253 și 9403 – Sanduleak.

O zi la Cluj-Napoca

Într-o zi senină, cu soare cald de toamnă, am făcut cu școala o excursie la Cluj-Napoca. Dimineața am pornit cu autobuzul devreme, fiindcă drumul a fost lung.

Cluj-Napoca este unul dintre cele mai mari orașe din România, cu circa 280.000 de locuitori. Prin oraș curge râul Someș. Grupul nostru a vizitat biserica Sf. Mihai, care este construită în stil gotic. Aici se vede stema regelui Sigismund (Zsigmond), iar lîngă biserică este vestitul monument cu statuia regelui Matei Corvin. În apropiere am vizitat și casa părintească în care s-a născut regele Matei Corvinul. Și această casă este construită în stil gotic. Am admirat monumentul lui Samuil Micu, Gheorghe Șincai și Petru Maior și tabla memorială cinstind Școala Ardeleană. După ce ne-am plimbat prin străzile și piețele din centrul orașului, am vizitat și celebrul cimetir din Házsongárd. Aici ne-am oprit și am evocat marile personalități culturale și istorice. Am văzut mormîntul lui Apáczai Csere János, Dsida Jenő și alții. În continuare am vizitat Universitatea Babeș-Bolyai și Palatul Bánffy. Dar am urcat și pînă la citadelă, de unde am putut admira peisajul și panorama orașului. După această excursie plăcută ne-am reîntors acasă cu inimile pline cu amintiri frumoase.

Gabriela Santău, elevă

Săptămîna trecută, luni ne-am sculat cu noaptea-n cap. Din fața școlii am pornit în excursie la ora cinci. Am trecut frontiera la Giula și nu ne-am mai oprit decît la Piatra Craiului, unde e un popas turistic. Peste două ore am ajuns la Cluj-Napoca. În acest frumos oraș am văzut diferite monumente istorice, Universitatea Babeș-Bolyai, Piața Centrală cu statuia lui Matei Corvinul, Catedrala Ortodoxă. În plimbările noastre am avut ocazia să admirăm casa părintească a lui Matei Corvinul. Dar ne-am oprit la statuia lui Petru Maior, Gheorghe Șincai și Samuil Micu. Ei au fost scriitori de seamă și întemeietorii Școlii Ardelene. Timpul a fost foarte frumos și cu toții ne-am bucurat de orele frumoase cu soare. Am admirat de sus, din citadelă, panorama orașului. Drumul spre casă a fost obositor, după atîta mers pe jos, dar cu toții am rămas cu amintiri de neuitat.

Nora Ardelean, elevă

Vedete ale sportului

În care ramură a sportului au obținut rezultate remarcabile următorii sportivi? Scrieți lîngă numărul aflat în fața numelor litera de lîngă ramura sportivă în care s-au distins.

1. ____ V. Rossi	a) ciclism
2. ____ N. Comăneci	b) tenis
3. ____ G. Hagi	c) Formula 1
4. ____ M. Hakkinen	d) fotbal
5. ____ M. Pantani	e) motociclism
6. ____ M. Hingis	f) gimnastică

Dezlegare: 1. e); 2. f); 3. d); 4. c); 5. a); 6. b)

UMOR

– Ce studiezi acolo?
– Geografia...
– Poți să-mi spui unde este Brazilia?
– La pagina 73...

☺ ☺ ☺

Începe școala și învățătoarea verifică dacă elevii știu să numere pînă la 15. Cînd ajunge la Bulă, acesta se ridică și spune:

– Păi... 1, 2, 3, 4... 5, 6, 7, 8, 9, 10, AS, VALET, DAMĂ, POPĂ, JOCKER...

În vizită la...

O familie care de patru generații păstrează dansul și muzica din Micherechi

Acum o lună, la 14 octombrie, la Ziua Culturală a Românilor din Ungaria a fost o producție, după care publicul a aplaudat, a aplaudat, a aplaudat... Timp de vreo zece minute i-au mai ținut pe scenă pe tinerii „artiști” din Micherechi, care cu dansurile din satul lor din nou au uimit lumea.

Micherechenii introduc întotdeauna ceva noutate în prezentarea dansurilor. Mulți ani în șir, numai un singur bărbat dansa solo, evocând personalitatea înaintașilor, a lui bace Nistor și a altora. Apoi, pe la începutul anilor '90, erau doi băieți, după care a apărut trioul... Și nu puteam decide care dansează mai frumos.

Credem că nu a fost prea ușor să se găsească iarăși vreo noutate, un element nou, cu care poate fi surprins publicul. Echipa adulților, a tinerilor de 20–25 de ani, a fost întregită cu cei care nu peste mult le va lua locul. Băieții de la școala generală au dansat *feciorescul* micherechean într-un stil foarte elegant și energic. Dar, deodată, când lângă Robi Marc a apărut cel mai tânăr dansator, Vasile (Lați) Pap, am rămas toți cu gura căscată. De unde această naturalețe, aceste mișcări precise? Micul Vasile Pap se trage dintr-o familie în care tatăl, unchiul și bunicul (și – oare întimplător? – toți se numeau Vasile Pap) erau buni și renumiți dansatori.

Tatăl este acela care mulți ani la rând a fost solistul Echipei de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Nistor”, care a avut mari merite în obținerea locului de frunte la concursul „Cine ce știe?”, și care, mai nou, după ce s-a lăsat de dansat, spre bucuria multora, a început să cînte. În interviu cu cei doi Vasile Pap, tatăl și fiul, vom încerca să aflăm, printre altele, răspuns la originea, la rădăcinile din care se trage dragostea față de folclorul nostru. (Discuția s-a desfășurat într-un ton amical, pentru că interlocutorul și reporterul au dansat împreună la concursul „Cine ce știe?” din 1988.)

– Lați, cei care te cunosc știu despre tine că de mic copil ți-a plăcut să dansezi, iar în ultimul timp ai început să și cînti. Cum și când a început exact această „carieră”?

– Dacă-mi amintesc bine, în 1973 am început să dansez, când am umblat la școala generală. Pe acele vremuri domnul Ruja, sau cum îl cunoaște toată lumea „domnul Mitică” a fost instructorul nostru. De la el am învățat prima dată, apoi de la Viorel Nistor, care de la Arad venea la noi, la Micherechi, să ne învețe să dansăm. Mai venea de la Oradea și Florea Crișu. De la ei am învățat mult.

– Abia la școală ai învățat să joci?

– De fapt așa am început să-mi însușesc primii pași, când fratele meu, Gheorghe, care era cu doi ani mai mare decât mine, a învățat mai devreme să danseze. Pe atunci numai cei din clasele mai mari, începînd cu clasa a cincea învăța să danseze. Când

venea acasă, repeta ceea ce a învățat la școală... Eu mă tot uitam de ce se lovește pe picioare... Pe ascuns am prins și eu niște pași, imitam ceea ce am văzut de la el. Mă bucuram când am văzut că pot să fac și eu figura pe care

Tatăl și fiul analizează evoluția la Ziua Culturală

o făcea frate-meu. Când a văzut ce fac, m-a chemat să mă duc cu el la probe. Acolo i-a arătat domnului Ruja, ce știe fratele lui mai mic.

În cursul înregistrărilor, cu formația Hora din Seghedin

– În care clasă erai tu pe atunci?

– Așa îmi amintesc că în clasa a treia.

– Deci, la fel ca și copilul tău acum.

– Da, cam așa. (În tot acest timp, Lați stă tot timpul cu noi). Nu-mi pot da seama, care este mai mîndru de celălalt.)

– În familia voastră dansul are tradiție...

– Bunicul și un fiu al lui, fratele tatălui meu au fost doi dansatori renumiți în sat. Pe amîndoi îi chema Vasile Pap. Bunicul încă umbla la casele de joc, la vergeluri. Ne-a povestit

cul, pentru că eu eram încă mic, când el a murit, ci de la unchiul, care mi-a povestit multe. Bineînțeles, după ce am început și eu să dansez, obiceiurile din trecut m-au interesat tot mai mult.

– Tatăl tău nu a dansat?

– Nu, doar a cîntat într-un timp.

– Ai avut atunci de unde să moștenești dragostea față de dansurile și de melodiile populare. După școala generală nu ți-ai întrerupt legătura cu dansul. Dacă știi bine, era să devinii dansator profesionist.

– Da, am fost în multe părți, la foarte multe festivaluri, am umblat prin toată țară. Și asta îmi plăcea... Prin anii '70, când Halmos Béla și Sebő Feri au umblat des în sat la noi să culeagă obiceiurile din Micherechi. Eu am fost tot timpul pe lângă ei. Așa ne-am împrietenit. Și fiindcă le-a plăcut cum dansez, m-au invitat la casele de joc din Budapesta.

– Cîți ani aveai pe atunci?

– Cred că eram trecut de clasa a opta. După școala generală, am vrut să mă duc la Budapesta la o școală de balet. Problema era că acolo cursurile începeau numai pentru copii de la patru ani. Când era să mă prezint, trebuia să încep în clasa

a doua. M-am temut că n-o să pot învăța într-un singur an materialul pentru doi ani, și am renunțat.

– De ce n-ai încercat mai târziu?

– Între timp am început să învăț la liceul românesc, pe care nu l-am terminat, fiindcă m-am dus să învăț meseria de lăcătuș. Am început să lucrez, m-am cunoscut cu viitoarea mea soție, ne-am căsătorit, au venit copiii, și n-am mai avut nici timp și nici posibilitate să o iau de la început.

– Dar în tot acest timp nu te-ai lăsat de dans. Ai fost membru de frunte al echipei de dansuri populare. În 1988, la prima participare a micherechenilor la concursul „Cine ce știe?” am jucat împreună cu tine, și am văzut de aproape succesele tale, și bineînțeles, ale tuturor dansatorilor. Cum îți amintești, ce a însemnat pentru tine să „cucerești” din nou scenele din Budapesta?

– Dacă pot să zic așa, eu am fost obișnuit cu publicul din Capitală, pentru că atunci când am făcut armata, am dansat în formația Aquincum. Au trecut abia cîțiva ani pînă la participarea noastră la concursul „Cine ce știe?”.

(Continuare în pag. a 11-a)

În vizită la...

O familie care de patru generații păstrează dansul și muzica din Micherechi

Urmare din pag. a 10-a)

Dar a fost cu totul altceva să fii printre cei mai buni cu prietenii tăi din Micherechi, cu echipa de acasă. A fost un sentiment pe care nu pot să-l descriu.

– După acest concurs „Cine ce știe?”, pentru scurt timp ai fost și conducătorul echipei de dansuri. Cum s-a făcut asta? Nu ar fi fost mai bine să rămii numai dansator, să te ocupi numai cu dansul, nu și cu alte treburi organizatorice?

– Am crezut că voi putea realiza cu echipa ceea ce aș fi vrut, deci s-o ridic la un nivel mai înalt. În acest timp nu m-am lăsat de dans, dar după scurt timp am lăsat conducerea echipei altora...

– Astăzi nu mai dansezi. De când te-ai lăsat cu totul de dans?

– Cam de cinci ani. Nu mai văd rostul să dansez în echipa din satul nostru. În ultima vreme, lucrurile nu au mers cum mi-ar fi plăcut mie, astfel am decis să mă retrag.

– La nunți, la petreceri tot nu stai locului...

– Bineînțeles, îmi place mult chefurile. Acolo și dansez, și cânt.

– Cam de atunci, de când ai părăsit echipa de dansuri, ai început să cânti. De unde ai învățat cântatul?

– Am avut multe case-te cu cîntece populare românești. Le ascultam și așa le învățam. Dar încerc să culeg și cîntecele din sat. Ar fi bine să le păstrăm, să nu fie uitate. Stau de vorbă cu oameni mai bătrîni, care le mai știu, dar am și o carte în care sînt notate cîntecele românilor din Ungaria.

– Probabil știi că tu ai devenit și un fel de exemplu pentru generația mai tînără. De pildă, cînd Grigore Poiendan a început să cînte și românește, el asculta în permanență caseta ta și așa a învățat melodiile. După ce a apărut această casetă, (cîteva melodii de pe aceasta au apărut și pe CD-ul „Înflorit-o ruguțu”), ce ți-au zis oamenii din sat?

– Știam că o vor asculta cu plăcere. M-am bucurat cînd am auzit că la nunți, la diferite petreceri, oamenii se foloseau de ea. Eram conștient că ce facem e un lucru bun, pentru că am înregistrat, am salvat pentru viitor aceste cîntece frumoase.

– Este un lucru foarte emoționant să ascuți cîntecul preferat al lui bace Delea, highidușul Teodor Covaci, „Înimă de ce nu mori...”, cîntată de tine, pe melodia interpretată de regretatul muzicant. Ce a însemnat pentru tine să cînti această frumoasă

Dansatorii micherecheni în 1988

melodie? Te gîndești la acei oameni de demult?

– Pentru mine înseamnă niște ani foarte frumoși, care au trecut. Ei au fost oameni foarte buni, care păstrau și îngrijeau din toată inima obiceiurile, folclorul din satul nostru. Bace Delea a fost un adevărat profesionist. Tare mult mi-a plăcut să lucrez cu el. Dacă dintr-un anumit motiv nu putea să vină la probe, nici nu-mi plăcea să dansez. Era altceva să știi că îți zice un muzicant dintre cei mai buni. Cînd mă gîndesc la oamenii aceștia, și la vremurile care au trecut, mă cuprinde un sentiment de tristețe. Mi se pare că atunci viața noastră cultu-

rală era mai bine organizată.

– La Ziua Culturală Românească, care s-a ținut la Giula, în octombrie, am văzut că în familia Pap s-a găsit noul urmaș care va continua ceea ce a început bunicul, a urmat unchiul, apoi tatăl, iar acum fiul. Tu l-ai învățat pe Lațica să danseze?

– Au început să-i învețe și la școală, dar m-am ocupat și eu cu el. Cînd mă vede la televizor, mă imita, și atunci nu se putea să stau numai și să mă uit la el.

– Lațica, de cînd ai început să dansezi?

– În clasa întâi. Acum sînt în clasa a treia.

– Cine v-a instruit la dans?

– Domnul Patyi Zoli. Vine la noi în fiecare vineri după-masă.

– Cum a fost la Giula, cînd a trebuit să intri pe scenă, să dansezi cu cei mai mari? N-ai avut emoții?

– Nu. Mi-a plăcut.

– Dar nici un pic nu te-ai temut?

– Nu.

– Dar cred că inima ți-a bătut mai tare...

– Da, un pic.

– Lați, tu ți-ai luat pe veci rămas bun de la dansurile populare? Ne mai putem aștepta să te mai vedem dansînd?

– Nu-mi place cum merg acum lucrurile. Mai aș-

tept. Dacă ar fi așa invitații și programe „tari”, de prestigiu, cum a fost mai demult, s-ar putea întîmpla.

– Crezi că dacă s-ar organiza mai multe turnee în țară sau în străinătate, atunci tinerii ar fi mai atașați, mai interesați de acest lucru?

– Bineînțeles. Dacă n-ai unde să te prezinți, să-ți pui la încercare puterea, știința, atunci după un timp devii dezinteresat. E prea puțin să participi numai la niște programe din apropiere, care nu sînt la un nivel prea înalt. Cred că dansurile din Micherechi sînt atît de frumoase că ar merita să ajungă și pe cele mai mari scene din lume. Și dacă Ansamblul de Stat se duce cu un astfel de repertoriu și în turneul din America, cred că ar trebui să fim foarte mîndri de dansurile noastre... Și poate ar fi cu mult mai autentic dacă aceste dansuri românești ar fi prezentate de noi, deci de micherecheni.

– Lațica, ție numai dansul sau și cîntecul îți place?

– Îmi place și să cînt. Ascult caseta tatălui meu.

– Care cîntec îți place cel mai mult?

– „Tot așa mă bate gîndul...”

– De ce tocmai asta?

– Pentru că-i frumoasă.

Eva Iova

Vasile Pap jr., cel mai mic dansator din Micherechi, împreună cu cei mari

Poveste din Härjedalen

Selma Lagerlöf
(1858–1940)

Prozatoare suedeză. Operă cu puternice tendințe moral-educative, cultivând trecutul legendar, conservarea valorilor perene, tradiția. Romane de factură epopeică, pline de fantezie, lirism, cu rezonanțe din vechile legende scandinave. Povestea lui Gösta Berling, capodoperă a prozei sale (trilogie alcătuită din Inelul lui Löwensköld, Charlotte Löwensköld, 1925; Anna Scärd, 1928) sau impregnate de umanitarism creștin (1897 – Minunile lui Anticrist; 1901/1902 – Ierusalim). Proză pentru copii îmbinând într-o viziune poetică unică o lecție metaforică de geografie, istorie și cultură (1906/1907 – Minunata călătorie a lui Nils Holgersson în Suedia). Premiul Nobel (1909).

Odată, cu multă vreme în urmă, lupii de la Sonfjället au atacat un om ce pornise la drum să vîndă putini și alte asemenea vase cu doage. Era din satul Hede, care se află aici, în vale, la vreo cîteva mile mai sus. Era în toiul iernii și lupii l-au urmărit pe gheața rîului Ljusnan. Erau vreo nouă sau zece la număr, așa că nu mai trăgea nici o nădejde să scape de urgia fiarelor.

Auzindu-i urlînd și văzînd cît erau de mulți, omul își pierdu cugetul și nici măcar nu-i dădu prin minte să arunce jos din sanie niscaiva putini, căzi și hîrdaie, ca să-și ușureze povara. Dădea totuși bice calului mereu și bietul animal gonea cît îl țineau puterile. Omul își dădu însă repede seama că lupii îl întreceau la fugă. Malurile erau pustii și mai erau cîteva mile pînă la gospodăria cea mai apropiată. Omul își aștepta acum clipa din urmă, înlemnit de spaimă.

Stînd așa amorțit, văzu mișcîndu-se ceva printre găteli de brad ce fuseseră puse pe gheață să însemne drumul. Cînd desluși cine era ființa care se mișca, îl cuprînsese o spaimă și mai mare: în fața lui nu era un lup, ci o babă sărmană. O chema Finn-Malin și umbla totdeauna pribeagă pe drumuri. Era puțin scioapă și cam adusă de spate, așa că omul nostru o recunoscu de departe.

Bătrîna mergea drept înaintea lupilor. Pesemne că ea nu-i vedea din cauza saniei și omul înțelese repede că, dacă ar fi trecut înainte, nenorocita ar fi căzut pradă acelor fiare sălbatice, iar el ar fi scăpat cu viața în timp ce lupii ar fi sfîșiat-o.

Femeia mergea încet, sprijinîndu-se într-un băț. Nu mai încăpea nici o îndoială că ar fi fost pierdută dacă omul n-ar fi ajutat-o. Nu se putea spune însă nici că femeia ar fi scăpat teafără dacă omul s-ar fi oprit s-o ia în sania lui. Dacă o lua, lupii i-ar fi ajuns de bună seamă, sfîșindu-i și înfulecîndu-i pe tustrei: pe om, pe femeie și pe cal. De aceea, omul se gîndea dacă cel mai cuminte lucru n-ar fi fost să sacrifice o viață, ca să le poată salva pe celelalte două. La asta se gîndea el în clipa în care o văzuse pe bătrîna. Își mai zise, pe urmă, că s-ar fi căit mai tîrziu dacă nu i-ar fi venit în ajutor, lasă că și lumea l-ar fi hulit dacă ar fi aflat că o întîlnise pe drum și nu încercase să o salveze.

Bietul om era într-o mare încercătură.

„Mai bine nu mi-ar fi ieșit în cale!”... se gîndea el.

În acea clipă, lupii începură să scoată niște urlete sălbatice. Calul tresări și o luă la goană pe lîngă bătrîna. Aceasta auzise și ea urletele și, după ce trecu omul de la Hede pe lîngă ea, știa ce soartă o aștepta. Stătu locului, deschise gura să strige și întinse brațele să ceară ajutor. Nici nu strigă însă, nici nu încercă să sară în sanie. O împietrise parcă ceva.

„O fi crezut poate, cînd am trecut pe lîngă ea, că sînt necuratul”, își zicea omul.

Acuma cînd era sigur că scăpase de primejdie, încearcă să se simtă mulțumit, dar începu să aibă remușcări. Niciodată pînă atunci nu săvîrșise vreo mîrșăvie, iar acum i se părea că viața lui era distrusă. Opri atunci calul și își zise: „Orice s-ar întîmpla, nu pot lăsa ființa asta în gura lupilor!”

Cu mare anevoie putu întoarce calul, dar izbuti oricum și o ajunse repede pe bătrîna.

– Suie-te fuga în sanie, zise el cu asprime, căci era mînios pe el însuși că n-o lăsase pe femeie în voia soartei. Nu puteai să stai acasă, vrăjitoare bătrîna ce ești? Din cauza ta, eu și murgulețul meu trebuie să ne pierdem acum viața.

Bătrîna nu zise nici cîrc, dar țăranul de la Hede n-avea de loc chef s-o cruțe.

– Murgulețul meu a mers azi cale de cinci mile, zise el. Îți dai seama, așadar, că e frînt de oboeală, iar povara pe care o duce nu-i mai ușoară de cînd a sporit cu tine.

Tălpigele saniei scîrțiau pe gheață. Omul auzea totuși cum gîfiau lupii, care se apropiu din ce în ce.

– De acum s-a isprăvit cu noi! Zise el. Am încercat să te salvez, Finn-Malin, dar nu spre norocul tău, nici spre al meu.

Bătrîna tăcuse pînă atunci, deprinsă cum era cu ocară lumii. Acum însă se hotărî să spună cîteva cuvinte.

– Nu-nțeleg de ce nu arunci jos văsăria din sanie, să-ți ușurezi povara. Mîine te-ai putea întoarce s-o iei.

Țăranul pricepu că povara femeii era foarte înțeleaptă și se miră cum de nu-i dăduse prin cap pînă atunci să facă acest lucru. Puse hăturile în mîna bătrînei, dezlegă funia cu care erau prinse vasele și le aruncă

jos. Lupii erau la cîțiva pași de sanie. Ei se opriră totuși să cerceteze ceea ce fusese aruncat din ea, astfel că drumeții putură să cîștige puțin timp.

– Dacă nu-i chip de scăpat nici așa – zise bătrîna – eu mă dau de bună voie în gura lupilor, ca să te poți salva tu.

Pe cînd spunea femeia aceste vorbe, omul tocmai voia să arunce jos din sanie o cadă mare de făcut bere. Se opri totuși, ca și cum n-ar fi fost hotărît să lepede cea greutate. De fapt, el era muncit de alt gînd: „Nici eu, nici calul, care nu sîntem cu nimic vinovați, nu trebuie să lăsăm ca bătrîna asta să fie sfîșiată de lupi, își zise el. Nu se poate să nu fie un mijloc de scăpare. Trebuie să fie unul. Singura piedică e însă că nu-l pot dibăci”.

Omul începu iară să împingă cada spre marginea căruței, dar se opri din nou, pufnindu-l rîsul. Bătrîna se uită speriată la el, întrebîndu-se dacă nu-și pierduse cumva mințile. Țăranul rîdea însă de el că fusese atît de prost pînă atunci. Era doar lucrul cel mai ușor din lume să se salveze tustrei. Nu pricepea cum de nu-i venise ideea asta pînă atunci.

– Uite ce zic eu, Malin! Zise omul. E frumos din partea ta că vrei să te dai în gura lupilor, însă nu-i nevoie să faci acest lucru. Am găsit eu mijlocul să scăpăm toți, fără ca nici unul din noi să-și pună viața în primejdie. Orice aș face eu – ține bine minte vorbele mele! – tu să stai liniștită în sanie pînă ce ajungi în satul Linsäll. Acolo să trezești oamenii din somn, să le spui că eu am rămas singur pe gheață, împresurat de zece lupi, și să-i rogi să-mi vină în ajutor.

Omul așteptă apoi ca lupii să se apropie bine de sanie. Atunci împinse cada cea mare, sări și el jos și se ascunse sub ea. Cada era foarte mare. Lupii săriră pe ea, începură să-i roadă cercurile și încercară s-o răstoarne. Cada era însă grea și solidă, așa că lupii nu fură în stare să ajungă la cel care stătea sub ea.

Țăranul se știa în deplina siguranță și rîdea de forfota lupilor.

„D e mai ajuns cîndva la ananghie – își zise el o să-mi aduc totdeauna aminte de cada asta. O să mă gîndesc că nu trebuie să greșesc nici față de mine, nici față de alții. Totdeauna este un mic mijloc de scăpare, numai să știți să-l găsești.”

Anul 50

Fișier al al colaboratorilor FOII (28)

Vilmos Váncsa

debut jurnalistic • profesor • autor de manuale

În 1955, când secția de limba română din cadrul Școlii Superioare de la Seghedin, catedra era formată din proaspeți profesori atunci: Gheorghe Mészáros, Csanádi Lajosné și Vilmos Váncsa. Era un început benefic pentru absolvenții liceului din Giula, care puteau astfel să-și continue studiile mai aproape de locurile de baștină, dar și temeiul pentru dezvoltarea unei școli de nivel superior la Seghedin. În afara sarcinilor didactice, doar Gheorghe Mészáros și Vilmos Váncsa pare să fi fost printre intelectualii care s-au implicat în vreun fel în acțiunile comunității românești și să iasă în presa românească. Fiindcă de primul ne vom ocupa într-o fișă viitoare, ne oprim azi la colaborările destul de inegale și sporadice ale lui Vilmos Váncsa (n. 1924 m. 1988) [V. Váncsa]. Caracterul inegal al intervențiilor sale în presă se referă la reluarea unor materiale, cu ușoare completări și nuanțări, iar ritmul sporadic vizează, pe de o parte, o mare întârziere în ieșirea în pagina ziarului și

o inconsecvență a colaborărilor, pe mari lungimi de timp, față de constanta și bogata activitate ziaristică a profesorilor Sámuel Domokos ori Endre Pálffy. În plus, în 1962–1963, ne-am fi așteptat ca, după venirea celor doi tineri profesori Mihai Cozma (Fișa 7) și Gh. Petrușan (Fișa 12), foarte activi în viața comunității și prezenți în presa vremii, Vilmos Váncsa să se fi contaminat de modelul noilor veniți. Acționau deci, două centre: Budapesta cu modelul profesorilor-publiciști și „noua gardă” din Seghedin, cu entuziasmul tinerilor. La acestea adăugăm un al treilea factor, care ar fi determinat pe profesor să publice în ziarul românesc mult mai devreme. El ține de ziarul însuși, care a ieșit în întâmpinarea sa, publicând periodic informații despre profesor încă din perioada studenției sale budapestane.

În aprilie 1954, ziarul *Libertatea noastră* consimnează la rubrica „Știri și fapte” vizita studenților Alexandru Goron și V. Váncsa, însoțiți de profesorul Sámuel Domokos la Liceul „Nicolae Bălcescu” din

Giula (nr. 8, 15 aprilie 1954). În 1955 era deja membru al catedrei de la Școala Superioară, cu sediul la Seghedin. În 1958 făcea parte din corpul profesoral universitar care susținea cursuri de perfecționare, în compania elitei budapestane, Tamás Lajos, Endre Pálffy (Fișa 16) și Sámuel Domokos (Fișa 15). La vremea când colegii săi din Capitală aveau deja o vie activitate de presă, publicând studii, cronici, articole și recenzii în pagina culturală a ziarului, Vilmos Váncsa se află încă într-o inexplicabilă retragere. Cu atât mai nemotivată, cu cât la conducerea ziarului românesc se afla, o vreme, chiar profesorul său Endre Pálffy și când redacția a câștigat și semnătura lui Tamás Lajos. Abia în 1962 este semnalată din nou prezența sa la cursurile de vară de la Sinaia, împreună cu profesorii Pálffy E., Tamás L., Gh. Mészáros, Király László și studenții ultimului an: Gh. Petrușan, Zoltán Szász. Participă în anul următor la consfătuirea pedagogilor de la Bichișciaba. Pe toată perioada cât Endre Pálffy a fost redactor-șef (1962–

1968), Vilmos Váncsa nu publică nici un text în paginile ziarului românesc și nici ziarul nu mai înregistrează vreo activitate care să se lege de numele său. Cursurile de perfecționare sînt susținute de cei doi tineri colegi ai catedrei. Nici în 1968, când fostul coleg al catedrei, Gh. Mészáros devine redactorul-șef al ziarului, profesorul Váncsa nu ia inițiativa publicistică. Nici nu apare în materialele ziarului referitoare la preocupările de cercetare sau proiecte culturale ale profesorilor, fiind înregistrați doar L. Gáldi, S. Domokos, Pálffy Endre, Gh. Petrușan, M. Cozma, Gh. Mihăiescu, Vasile Roxin. Primul care salvează, într-un fel, onoarea dascălului este Gh. Petrușan, care, într-un material de sinteză despre istoricul catedrei de la Seghedin îl amintește pe Vilmos Váncsa, șef al catedrei din 1961, și autor de cursuri pentru studenți. A redactat un manual de fonetică și este coautor, alături de Gh. Petrușan, la volumul doi din *Istoria literaturii române* (perioada 1867–1918). A doua mențiune aparține profesorului Béla Nagy, care evocă printre foștii studenți merituosi și pe Vilmos Váncsa (nr. 3, 1 feb. 1971).

Colaborarea lui Vilmos Váncsa la ziar începe abia în anul 1977, când gazeta era sub șefia lui Al. Hoțopan. Articolul *Moștenirea lui Petőfi* (nr. 6, 15 martie 1977) inaugurează seria materialelor de istorie literară, fiind preocuparea de-o viață a profesorului. E vorba de influențele scrisului petőfian pentru evoluția poeziei românești și maghiare. Trei importante contribuții la pagina literară a ziarului și în istoria literară a interferențelor are Vilmos Váncsa. Cercetările sale iau în atenție afini-

tățile unor poeți români cu și față de lirica lui Petőfi: în 1979 se ocupă de Șt. O. Iosif, de capacitățile textului tradus de acest poet, în 1980, vizează pe Eugen Jebeleanu, unul din cei mai prolifici traducători de poezie maghiară clasică, iar în 1981 se ocupă de tălmăcirile din Petőfi ale lui Octavian Goga. Ceea ce este comun pentru acest gen de articole ale lui V. Váncsa este o dozare echilibrată a datelor documentare și a analizelor traducerilor respective. De regulă, istoricul literar dă câteva informații despre activitatea literară a scriitorului-traducător, surprinde momentul apropierei acestuia de lirica petőfiană și încheie cu câteva considerații de ordin comparativist sau abordează problema interferențelor, pentru a situa corect momentul receptării lui Petőfi în lirica românească. Nu lipsesc în textul de istorie literară exemplele edificatoare ale modelului de traducere, care să ducă la depistarea elementelor specifice fiecărui traducător în transpunerea lirică. Textele în cauză fac și o analiză tematică și motivică a poetului tradus, dovedind o bună cunoaștere a activității poezilor români traducători și a prozodei corespunzătoare modelului original.

Personalitate discretă, neînregimentată comandamentelor timpului său, destul de modest în implicarea culturală în comunitate, Vilmos Váncsa rămîne un colaborator ocazional al ziarului. Atît cît a făcut-o, a adus în atenție o cercetare încă insuficient de valorificată, aceea a receptării poetului român în spațiul poeziei românești.

Cornel Munteanu

Din fișele următoare: Stella Nicula (29), Gheorghe Mészáros (30) și atîtia alții.

Miriuță, convocat în Naționala Ungariei

Numele lui Vasile Miriuță este cunoscut în cercul microbiștilor din Ungaria. El trăiește de câțiva ani în țara noastră, chiar dacă la ora actuală evoluează la echipa germană Cottbus. Mai devreme el a jucat la câteva echipe maghiare. Performanța bună a jucătorului român a fost evidentă încă de pe-atunci și mulți ar fi dorit să-l vadă în naționala Ungariei. Atunci însă nu avea încă cetățenia maghiară, situație care pe parcurs s-a schimbat. Fotbalistul are cetățenie dublă și ceea ce este foarte important: joacă foarte bine în campionatul ger-

man. Chiar și-acum, în ultima etapă, a înscris, confirmând și astfel decizia selecționarului Bicskei Bertalan, care l-a convocat în naționala țării noastre. Acum, când scriu aceste rânduri, sîntem încă înainte de meciul amical din 15 noiembrie contra Macedoniei. Tot înainte de această partidă l-am sunat pe Vasile Miriuță și l-am întrebat dacă a fost surprins de convocarea sa în lotul național al Ungariei.

V. M.: Într-un fel, bineînțeles, m-a surprins, într-un fel, nu, pentru că mulți ani am jucat în Ungaria și mult m-am zbatut ca să obțin cetățenia maghiară

pentru mine și pentru familie. Am sperat tot timpul că după ce obțin cetățenia și după jocul meu bun, să fiu convocat la echipa națională a Ungariei.

A. B.: Cum vi se pare la ora actuală naționala Ungariei?

V. M.: Este o echipă bună, o echipă tînă, cu jucători buni și talentați. Pot să spun că avem o șansă bună de calificare pentru CM.

A. B.: Să vorbim puțin și despre echipa dumneavoastră de club. Cum vă simțiți la Cottbus?

V. M.: Acum mă simt foarte bine. La început a fost un pic mai greu. Dar acum, după ce am învățat și limba, și mi-am făcut prieteni, nu mai am probleme. Mă simt foarte bine la Cottbus atît eu, cît și familia mea.

A. B.: S-a acomodat deja echipa cu ritmul din prima divizie a campionatului german?

V. M.: Au trebuit să treacă cîteva etape, ceea ce este normal, deoarece înainte am jucat în divizia a doua. Dar acum, în ultimele meciuri, nu am mai avut nici o problemă. Am jucat din ce în ce mai bine. Echipa s-a omogenizat și sperăm că o să meargă bine și în viitor.

A. B.: Care echipă este mai puternică: Cottbus-ul de-acum sau Ferencváros Budapesta de-acum cîteva ani, în care ați jucat?

V. M.: Nu se poate răspunde la această întrebare. FTC a fost o echipă foarte bună. Am jucat în Cupele Europene și am cîștigat contra unor echipe puternice, cum a fost cea greacă Olympiacos sau echipa engleză Newcastle.

Interviu realizat de Adam Bauer

Vasile Miriuță a înscris duminică trecută un gol (în minutul 24) pentru Energie Cottbus în partida de pe teren propriu cu VfB Stuttgart, cîștigată de echipa sa cu 2-1 (1-1), în etapa a 12-a a campionatului Germaniei. Miriuță a ratat un penalty în minutul 28, dar a dat pasă la golul victoriei, în minutul 87.

Naționala de fotbal a României este în criză

Această afirmație a fost făcută recent de Ladislau Bölöni. Antrenorul principal a vorbit despre situația fotbalului românesc într-o ediție specială a postului național de televiziune. Selecționarul a apărut din nou pe micul ecran, cerîndu-și scuze de la telespectatori pentru că după meciul jucat împotriva Italiei, încheiat cu înfrîngere, a refuzat să acorde interviu Televiziunii Române. „Perioada victoriilor a trecut” – a susținut Bölöni, adăugînd că nu este un vrăjitor, care să fie în stare de minuni. Fotbalul românesc de performanță trebuie să treacă printr-o fază mai grea, iar orice rezultat va fi posibil numai prin muncă temeinică. Bölöni a declarat că, trăind mulți ani în Franța, a cunoscut secretul succesului fotbalului francez, dar, din păcate, în România nu a găsit nici un element care ar duce la un asemenea rezultat. A ac-

ceptat funcția de antrenor principal al naționalei, fiind conștient de această realitate. Selecționarul echipei naționale va încerca să scoată naționala din impas, sprijinindu-se pe trei elemente importante. Mai întîi intenționează să se bazeze pe ajutorul fotbalistilor mai experimentați din străinătate, care mai vor și mai pot juca un fotbal la nivel de performanță. În al doilea rînd, va convoca tineri fotbaliști, care deși nu sînt încă jucători formați, vor putea asigura înnoirea jocului. În al treilea rînd, Bölöni contează și pe contribuția jucătorilor din campionatul național. „Nu accept nici o sugestie în convocarea jucătorilor în lotul național, singurul criteriu este jocul arătat pe gazon” – a subliniat Ladislau Bölöni, pe care împreună cu jucătorii săi, îl așteaptă o odihnă de iarnă mai lungă. Apoi urmează meciurile preliminare decisive.

Tiberiu Boca

ȘTIRI ♦ ȘTIRI

Amânar și Răducan, pe primele locuri în Japonia

După Jocurile Olimpice de la Sydney, gimnastele Simona Amânar și Andreea Răducan și-au neglijat antrenamentele din cauza numeroaselor manifestări protocolare la care au participat în țară și în străinătate. Cu toate acestea, cele două sportive române au dominat competiția japoneză Cyumichi Cup, găzduită de orașul Nagoya, la care au participat la finele săptămîinii trecute. Simona Amânar a ocupat locul întîi, iar pe locul al doilea s-a clasat colega sa Andreea Răducan.

Arbitrul s-a plictisit și a plecat acasă

Un caz ciudat s-a întîmplat recent în liga de amatori din Anglia. La meciul Fire Station – Barton Stacey, în al 30-lea minut, arbitrul a ieșit de pe teren și s-a dus acasă. Ambele echipe au rămas cu gura căscată. Antrenorul de la Barton a declarat cu uimire: „Așa ceva încă nu am văzut în viața mea.” Fiind întrebat, arbitrul nu s-a scuzat: „Nu s-a întîmplat nimic deosebit. La un moment dat mi-a ajuns și m-am hotărît să plec acasă. Nu mi-a fost milă de jucători.” (MTI)

Calendarul meciurilor echipei de fotbal Giula

18 noiembrie –	Jászberény–Giula
26 noiembrie –	Giula–Ciorvaș
3 martie –	Devecser–Giula
11 martie –	Giula–Kisléta
17 martie –	Makó–Giula
25 martie –	Giula–Eger
31 martie –	Abony–Giula
8 aprilie –	Giula–Baktalórántháza
14 aprilie –	Tiszaújváros–Giula

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionat național, divizia II.

Giula–Kisvárdá 1-1

Campionat județean, Bichiș, divizia I.

Gyulavári–Micherechi 0-1
Bătania–OMTK 4-3

Campionat județean, Bichiș, divizia II.

Kunágota–Aletea 3-4

Campionat județean, Bichiș, divizia III.

OMTK II.–Leucușhaz nu s-a jucat
Chitighaz–Medgyesegyháza 1-0

Campionat județean, Bihor, divizia I.

Hajdúsámson–Jaca 3-2
Nagyhegyes–Leta Mare 4-1

ROMÂNIA

Luni, 20 noiembrie

6.00 Telematinal 8.10 Ploaia de stele 9.25 Film. 11.00 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Serial. Între noi, frații 15.00 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.30 Serial. O altă realitate 17.00 Corect! 17.10 Seniorii cetății 18.00 Info-mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Alegeri prezidențiale 2000 21.45 Iartă-mă! 22.45 Tehnici de manipulare 23.30 Jurnalul de noapte 23.50 Lumea dansului.

Marți, 21 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agen- da electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Ora G 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC- ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Serial. 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 Serial. O altă realitate 17.00 Corect! 17.10 Pentru Dv. Doam- nă! 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Alegeri 2000 21.45 Amprente 22.00 Serial. Martorul tăcut 23.30 Jurnalul de noapte 23.50 Vă place opera?

Miercuri, 22 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agen- da electorală 9.00 Practic TV 9.35 TVR Cluj 10.25 TVR Iași 11.15 TVR Timișoara 12.05 Teatrul Na- țional de Televiziune prezintă: Poveste imorală 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Panorama. Magazin în limba germană 16.00 Studioul electoral 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Impas în doi 18.00 Infor- mania 18.10 Știri 18.15 Serial 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Justițiar 20.45 Drogurile în instanță 21.30 Alegeri 2000 23.00 Jurnalul de noapte. 23.20 Oaspeți ai sălii noastre de con- cert.

Joi, 23 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agen- da electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Tezaur fol- cloric 13.00 Jurnal 13.15 Ciber-Fan 13.30 Serial 14.30 Conviețuirii 16.00 Studioul electoral 16.30 Serial. O altă realitate 17.00 Corect! 17.10 Medi- cina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Teatrul Național de televizi- ne prezintă: Poveste imorală. 20.45 Cu ochii în patru 21.40 Film. Privilegiul 23.00 Jurnalul de noapte 23.40 Marele Jazz.

Vineri, 24 noiembrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.40 Prac- tic TV 9.40 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.10 Medicina pentru toți 13.00 Jurnal- ul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Garantat 100% 14.30 Trupa de șoc 15.30 Tribuna parti- delor parlamentare 16.00 De la Est la Vest 16.30 Serial 17.00 Corect! 17.10 Magazin folcloric 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasi- uni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Ploaia de stele 21.15 Reflecții rutiere 21.30 Film. 23.15 Jurnalul de noapte. 23.35 Rock la miezul nopții.

Sîmbătă, 25 noiembrie

6.00 O vedetă... populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. Zorro 8.55 Agen- da electorală 9.00 Totul la vedere 10.55 Fotbal: Rocar – Universitatea Craiova 13.00 Jurnal 13.10 Arca Marinei 15.15 Serial 16.00 Ora G. 17.00 Telemiclopedia 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu 22.20 Jurnalul de noapte 22.30 Noaptea Cinefilului.

Duminică, 26 noiembrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credin- ței 8.00 Desene animate 8.30 Kiki, Riki, Miki. Magazin pentru copii 9.30 Viața satului 10.55 Fotbal: FCM Bacău–Rapid 13.00 Jurnal 13.30 Național TV Bingo Liberty 16.30 Film 18.00 Tru- pa de șoc 19.00 Jurnal 19.55 Sport 20.00 Film. Rapsodie din Miami 21.35 Gimnastică aerobică 22.30 Studioul electoral.

TVR

Luni 20 noiembrie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Serial (R). Piatra magică 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Film (R). Mai introduceți o fișă 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Stăpînul domeniului 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Osia Lumii (R) 12.15 Desene animate 12.40 Veni, Video, Vici! (R) 12.55 Documentar (R) 13.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.05 Studiul electoral 18.40 Maisie Raine 19.30 Obses- ia vitezei 20.15 Sport plus 21.00 Știri 21.10 Film. Teroa- re fără glas 22.45 Serial. Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Marți 21 noiembrie

6.00 Serial (R). Familia Porter 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.05 Desene animate 7.35 Toți, îm- preună 8.25 Obsesia vitezei (R) 9.10 În numele sportului (R) 9.40 Veni, Video, Vici! (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Maisie Raine 10.50 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoa- re la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal 18.00 Arhitectură și geografie sacră 19.00 Expediție în necunoscut (R) 19.30 Film. Artista, dolarii și ardelenii 21.10 Știri 21.15 Documentar 21.30 Festivalul Interna- țional de Jazz Arcub 2000 22.15 Spectacolul lumii (R) 22.45 Serial. Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Miercuri 22 noiembrie

6.00 Tip-Top, Mini-Top (R) 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoa- re la 17 ani 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.35 Film (R). Artista, dolarii și ardelenii 10.15 Știri 10.20 Documentar (R) 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Cronici votive (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 14.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.05 Studiul electoral 18.40 Serial. Să mori din dragoste 19.30 Pe muchie de cuțit 21.00 Știri 21.10 Film. Al treilea ochi 22.40 Serial (R). Stăpînul animalelor 23.25 TVM Mesager.

Joi 23 noiembrie

6.00 Documentar (R) 6.35 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.05 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.25 Pe muchie de cuțit (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Să mori din dragoste 10.50 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor parlamentare 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina vrăjitoare la 17 ani 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Povestiri cu internet neașteptat 16.40 Serial. Stăpînul animale- lor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Arhitectură și geografie sacră 19.00 Documentar (R) 19.40 Serial. Germaine și Benjamin 20.10 Serial. Mike Hammer – detectiv particu- lar 21.00 Știri 21.05 Cinematograful de artă. Micul meu asasin 22.55 Serial. Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Vineri 24 noiembrie

6.00 Arta apărării 6.30 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.00 Desene animate 7.20 Veni, Video, Vici! (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 Cinematograful de artă (R). Micul meu asasin 10.05 Știri 10.10 Serial (R). Germaine și Benjamin 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Povestiri cu internet neașteptat (R) 12.15 Desene animate 12.45 Documentar 13.15 Arca lui Noe 13.45 Știri 13.50 Serial. Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 14.15 Documentar 14.45 Serial de călătorii 15.40 On line 16.10 Prețul succesului 16.40 Serial. Stăpînul animalelor 17.30 Telegiurnal TVR 2 18.00 Călătorind prin țară (R) 18.30 Serial. Să mori din dragoste 19.30 D'ale lui! Mitică 20.30 Serial. Beavis & Butthead 21.00 Știri 21.05 Film. Slavers – ultimii motocicliști 22.40 Serial (R). Stăpînul animalelor 23.30 TVM Mesager.

Sîmbătă 25 noiembrie

6.00 On line (R) 6.30 Serial (R). Sabrina, vrăjitoare la 17 ani 7.30 Desene animate 7.35 Toți, împreună 8.20 Osia Lumii 8.55 Film. X-Ray Kid 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2. 13.00 Atlas 13.30 Știri 13.35 Documentar 14.35 Top TVR 2 15.35 Serial. Parohia Dibley 16.00 Paralele inegale 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.45 Veni, Video, Vici! (R) 18.00 Expediție în necunoscut (R) 18.30 Televiziunea, dragostea mea! 19.30 Atlas (R) 20.00 Serial. Jonathan Creek 20.45 Serial. Fam- ilia Porter 21.20 Știri 21.25 Teatrul Linc 22.55 TVM Mesager.

Duminică 26 noiembrie

6.00 Arca lui Noe (R) 6.30 Serial (R). Piatra magică 7.00 Jurnal 7.15 Muzică populară 7.30 Tradiții 8.00 Ferma 9.00 Jurnal 9.15 Cîntece populare 9.30 Cronici votive 10.00 Jurnal 10.15 Veni, Video, Vici! 10.30 Desene ani- mate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Jurnal 13.40 În numele sportu- lui 14.15 Documentar 15.10 Serial. Star Trek – Voyager 16.00 Jurnal 16.15 Lumea de mîine 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Stăpînul domeniului 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Film. Iubirile unei femei 20.30 Veni, Video, Vici! (R) 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Argonauții de Daro Lukic 23.05 TVR Mesager.

ProTv Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În Româ- nia, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 – 10.00 (ora României).

Luni, 20 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A – Rezumat 3.00 Știrile ProTv – Știrile despre viață pur și sim- plu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Marți, 21 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesiunea mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTv e al tău!

Miercuri, 22 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profetii despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimie- neața, ProTv e al tău!

Joi, 23 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimie- neața, ProTv e al tău!

Vineri, 24 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTv 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTv 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimie- neața, ProTv e al tău!

Sîmbătă, 25 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă – Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectiva P@oezia 6.00 Profesiunea mea, Cultura.

Duminică, 26 noiembrie

21.00 Știrile ProTv 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superbracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profetii despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la: <http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA (Radio Vocea Evangheliei pentru Europa) AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

20 NOIEMBRIE, LUNI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

21 NOIEMBRIE, MARȚI (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.45 Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

22 NOIEMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

23 NOIEMBRIE, JOI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămîinii de Edda Illyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

24 NOIEMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Revista presei „Foia românească” 10.52 Avanspre- mieră „Ecranul nostru” 10.55 Ce e nou la liceul Băl- cescu din Giula? – relatează Andreea Gurzău 11.00 „De la paisele la opse – liceenii” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Ba- natul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50 Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

25 NOIEMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristi- ce 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adună- rilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: În- cheiere.

26 NOIEMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Petru Cîmpian)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristi- ce 14.40–15.30 Retrospectiva săptămîinii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămîinii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Suma- rul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respective relații din viața școlilor românești. Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lîngă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale. Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

22 noiembrie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 25 noiembrie 2000 (m2 ora 11.45)

Programul prevăzut al emisiunii românești:

Emisiunea românească va începe cu informații din viața publică a comunității noastre. Vom rela- ta în continuare despre înfîlțirea rectorilor universităților de stat din România, care a avut loc nu demult la Giula. Apoi va fi vorba despre consulatul onorific român, care se va înființa în curînd la Giula. Ambasadorul Petru Cîrdoș va vorbi despre așteptările față de această perso- nalitate. La sfîrșit vă vom informa despre lucră- rile de renovare, întreprinse în biserica ortodoxă română din Apateu.

Realizator: Tiberiu Boca

CĂLĂTORII, DE LA IMAGINAR LA REAL VORONET

Rostul călătoriei este acela de a ne confrunta imaginația cu realitatea și de a vedea lucrurile așa cum sînt, în loc de a te gîndi cum ar putea fi.

Imaginar?

E de la sine știut că nu orice drum pe jos, cu trenul, în mașină ori în alte cele, după stare și după dare, e o călătorie. Trece prin viață și ne petrecem întrebîndu-ne încotro ne îndreptăm în fiecare zi. Ca și nașterea, călătoria e o sărbătoare. E, înainte de toate, o trebuință a sufletului. Răspundem chemărilor ce vin de departe sau de aproape, din cunoscut ori din necunoscut. Pornim uneori doar cu gîndul. Citim, imaginăm, vedem atunci doar cu ochii minții. Socotim de cele mai multe ori că-i șade bine călătorului cu drumul.

Imaginară sau reală, călătoria e o cale spre a-i cunoaște pe alții și, prin ei, deopotrivă, pentru a ne cunoaște. Limba noastră are felurite verbe pentru a denumi această îndeletnicire a omului. De la a se *preumbla* pînă la a se *duce*, aptitudinea de a te lăsa mînat de dorința de a vedea adună forme și înțelesuri diferite. Călătorim în timp și în spațiu. O metaforă eminesciană e grăitoare în această privință. E cu adevărat o călătorie doar ceea ce ne îmbogățește vederea, doar ceea ce ne lasă să deslușim în infinitatea lumii nu numai pădurea, ci și simbul de ghindă. Imaginară, călătoria e, după Voltaire, un pretext; Candide, eroul său, străbate lumea parcă spre a se privi în oglindă, pentru a descoperi ce este omul și cum nu ar trebui să fie. Reală, călătoria e un prilej de a constata diferențele, de a descoperi o înfățișare a lumii diferită de cea de acasă. Cine o întreprinde cu acest gînd pornește ca și Dinicu Golescu și își ia îndrăzneala de a descrie cele bune ce a văzut și de a

însemna cele ce rău se urmează. Călătoria angajează întreaga ființă. *Ochi avînd, nu poți să nu vezi, văzînd, nu poți să nu iei aminte, luînd aminte, nu poți să nu asemeni*, să nu compari ceea ce ai văzut cu ceea ce trăiești în fiecare zi a vieții; *asemînînd*, după cum spune Dinicu Golescu, *nu poți să nu judeci și să nu poțestești să arăți* alor tăi lucrurile cele mai multe *vrednice de văzut*. Nu se poate călători cu adevărat decît *împreună*; un drum de unul singur e doar o *evadare*; ca și binele, fericirea de a vedea e deplină numai dacă e împărtășită aproapelui; călătorind, Dinicu Golescu știe că *binele l-au învățat oamenii înții unii de la alții, neamurile mai pre urmă unul de la altul* iar bucuria de a da lumină din ceea ce drumurile, orașele, palatele, înalte școli și, deopotrivă, *legea* în înțelesul ei de credință au adus în suflet e doar la îndemîna călătorului.

Real?

O adevărată călătorie te face să te îndoiești, să nu-ți vină să crezi că miracolul ce se înfățișează vederii se petrece în limitele realului. Celor ce pornesc spre Gura Humorului, fără să aibă vreo treabă anume în acest orașel, li se poate citi în ochi culoarea mănăstirilor bucovinene: albastrul de Voronet, verdele spre roșu de la Sucevița, galbenul de la Moldovița sau verdele de la Humor și tot atîtea alte minuni. Situată la o răscruce de drumuri, Gura-Humorului e la numai 6 kilometri de biserica Mănăstirii Humor; reconstruită în 1530 de către un credincios slujitor al lui Petru Rareș, anume de logofătul Toader Bubuiog și de

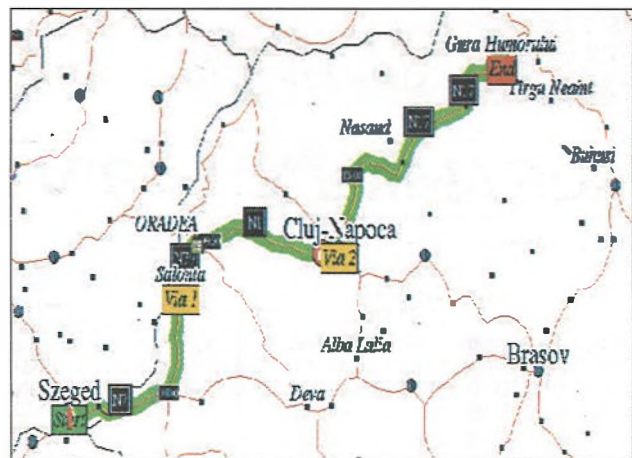
către soția sa Anastasia, aceasta se află la 300 de metri de o biserică din vremea lui Alexandru cel Bun. Nu departe de Humor e biserica Mănăstirii Voronet.

Ctitorie a lui Ștefan cel Mare, Mănăstirea Voronet a fost ridicată spre a-i mulțumi lui Daniil Sihastrul pentru sfatul ce i l-a dat domnitorului la vreme de grea încercare. Biserica a fost construită în 1488 în trei luni și trei săptămîni și are, prin fațada de vest, faima unei *capete sextine a Orientului*. Ca la toate mănăstirile noastre, cel ce ajunge aici este întâmpinat de o maică cu ochii plini de lumină, cu glas cald și cu multă smerenie. Doar ascultîndu-i vorbele se poate înțelege de ce fiecare detaliu al picturii exterioare și interioare a Voronetului e o *pagină dintr-o carte bisericească*.

Pe fațada de sud e povestită viața Sfîntului Nicolae. Pe aceeași fațadă, în albastru de Voronet, e *Arborele lui Iesei* sau genealogia lui Iisus Hristos, o vastă compoziție cuprinzînd peste o sută de personaje.

La Răsărit, sînt înfățișați sfinți, prooroci, mucenici și cuvioși încheindu-și călătoria spre Iisus Hristos la a doua venire a Sa.

Pe fațada de vest e pictată *Judecata de apoi*: un rînd de picturi redă cerul, înaltul din care ne privește Dumnezeu-Tatăl; în al doilea rînd se află tronul Mîntuitorului înconjurat de îngeri, la dreapta lui Iisus; Fecioara Maria, la stînga; Sfîntul Ioan Botezătorul, iar pe bănci cei 12 apostoli. Tronul judecării, avîndu-i în dreapta pe Adam și pe Eva, domină rîndul al treilea al picturii. Riul de foc, pornind de la Dumnezeu-Tatăl care

Real:

Seghedin-Gura Humorului: 633 km

Din Seghedin, prin Arad sau Micherechi spre Salonta, Oradea, Cluj-Napoca, Dej, Beclean, apoi prin Năsăud sau prin Bistrița la Vatra Dornei, Gura Humorului, Sucevița. Traseul poate fi parcurs pe șosea sau pe calea ferată.

a încredințat judecata Fiului, desparte în diagonală lumea celor drepti de cea a păcătoșilor.

Călătoria printre imaginile de la Voronet e nesfîrșită. De la Voronet, pe apa Moldovei în sus, se ajunge la Moldovița, iar de la Moldovița, urcînd drumul ce șerpuiește printre codrii seculari, se ajunge la Sucevița. Paginile de *carte bisericească* ce se deschid la Voronet, se oferă minții și sufletului, în alte registre, la fiecare mănăstire. Peste tot însă nimic înspăimîntător, nimic amenințător. E o covîrșitoare prezență a omenescului pretutindeni. Istoria înfățișată pe fațada de nord a bisericii Voronet pornește de la păcatul cel dintîi și sfîrșește cu *Moartea dreptului*, icoană ce vrea să spună că omul se poate îndrepta.

Dar mai presus de toate, în această *carte bisericească deschisă* pe fiecare *parte* a mănăstirilor e o prezență a

noastră: la judecata de apoi, așa cum este înfățișată la Voronet, Apostolii stau pe *lavițe* asemeni țaranilor noștri, sufletele celor mîntuiți se odihnesc pe *ștergere* românești, Arhanghelul vestește din *bucium* învierea, iar regele David are, în loc de harpă, o *cobză* moldovenească.

Același sentiment îl încercăm pretutindeni, aceeași prezență a divinului întrupat în frumos la Humor și la Voronet, la Moldovița și la Sucevița, apoi la Arbore și la Putna și nu numai acolo. Pornim mereu în căutarea ei.

Orice călătorie începe însă spre a se sfîrși și sfîrșește pentru a reîncepe. Călătorul oste-nește, privește în acest răgaz înlăuntrul său și pornește mai departe; verdele spre roșu de la Sucevița, galbenul de la Moldovița ne așteaptă.

Text: Ștefan Gencărau

Imagini: Ștefan-Ioan Gencărau

După o prezentare a Mănăstirii Voronet de Monahia Elena Simionovici

FOAIA
românească
17 NOIEMBRIE 2000
www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bihor și Csongrad se efectuează la oficiile postale, iar în celelalte județe la adresa redacției atît personal, cît și prin cec postal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apanja a sajtóhatalommal kapcsolatos jogok biztosítását a „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.